

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської мови та методики її навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: « **Використання англомовних серіалів для формування аудитивної компетентності старшокласників** »

Здобувачки/здобувача 2 курсу групи 2 МСОА

Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності 014 Середня освіта

(за предметними спеціальностями)

Предметної спеціальності 014.02 Середня освіта

(англійська мова та зарубіжна література)

Спеціалізації 014.021 Англійська мова та зарубіжна література

Додаткової спеціалізації 014.022 Німецька мова

та зарубіжна література

Франчук Яни .....

Використання чужих ідей,

Науковий керівник

результатів і текстів мають

Лісниченко Алла Павлівна,

посилання на відповідне джерело

кандидат педагогічних наук, доцент

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

Члени комісії _____

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2025 рік

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі досліджено проблему формування аудитивної компетентності старшокласників та обґрунтовано ефективність використання англomовних серіалів як автентичного навчального ресурсу. Розкрито сутність поняття аудіювання, проаналізовано структуру аудитивної компетентності, визначено психолінгвістичні особливості сприймання усного мовлення та труднощі, які виникають у процесі слухання. Охарактеризовано потенційні можливості відеоматеріалів у розвитку слухових умінь учнів, їх мотиваційний вплив і значення для формування міжкультурної компетентності.

У роботі представлено методику формування аудитивної компетентності з використанням серіалу *Modern Family*, яка включає систему вправ дотекстового, текстового та післятекстового етапів. Проведено пробне навчання, результати якого засвідчили позитивну динаміку в розумінні автентичного мовлення старшокласниками.

Робота може бути корисною для вчителів англійської мови, викладачів, студентів філологічних спеціальностей та всіх, хто цікавиться удосконаленням іншомовної підготовки засобами мультимедіа.

Ключові слова: аудіювання, аудитивна компетентність, відеоматеріали, англomовні серіали, старшокласники, автентичне мовлення.

ABSTRACT

The qualification paper examines the development of upper secondary students' listening competence and substantiates the effectiveness of using English-language TV series as authentic learning resources. The study clarifies the concept of listening, analyzes the structure of listening competence, outlines psycholinguistic factors influencing listening comprehension, and identifies common difficulties learners face when perceiving spoken language. The potential of video materials for enhancing students' listening skills, motivation, and intercultural awareness is also discussed.

The paper presents a methodology for developing listening competence through the use of the TV series *Modern Family*, which includes a system of pre-listening, while-listening, and post-listening activities. A formative experiment was conducted, and its results demonstrated a positive improvement in students' ability to understand authentic speech.

This research may be useful for English language teachers, university instructors, students of philological majors, and anyone interested in improving foreign language education through multimedia resources.

Keywords: listening, listening competence, video materials, English-language TV series, upper secondary school students, authentic speech.

ЗМІСТ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ	
1.1 Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності.....	9
1.2 Зміст аудитивної компетентності.....	15
1.3 Потенційні можливості використання англомовних серіалів у навчанні англійської мови.....	17
1.4 Етапи та види вправ для формування аудитивної компетентності з використанням англомовних серіалів.....	22
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2	
МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ОСНОВІ АНГЛОМОВНИХ СЕРІАЛІВ	
2.1 Організація та проведення пробного навчання.....	29
2.2 Комплекс вправ для формування аудитивної компетентності старшокласників з використанням англомовних серіалів.....	39
2.3 Аналіз проведеного дослідження	66
Висновки до розділу 2.....	69
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ	80

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ

АК – аудитивна компетентність

МД – мовленнєва діяльність

А – аудіювання

ВСТУП

Сучасні процеси глобалізації, входження України до світового простору та розвиток міжкультурної комунікації вимагають високого рівня володіння іноземними мовами. Англійська мова, яка набула статусу міжнародного спілкування, відіграє важливу роль як у професійному, так і в особистісному розвитку. Оволодіння нею є не лише необхідністю, а й одним із ключових чинників освітнього розвитку.

У сучасній методиці навчання іноземних мов все більшого значення набувають інноваційні підходи до навчання, що передбачають використання новітніх технологій, зокрема мультимедійних засобів, інтерактивних платформ і відеоматеріалів. Зважаючи на те, що розвиток аудитивних умінь є одним із найбільш складних аспектів іншомовного навчання, важливо шукати методи, які можуть зробити цей процес цікавим, мотивуючим та ефективним для учнів старшої школи.

Тему формування навичок та умінь аудіювання досліджували різні вітчизняні та зарубіжні науковці. Зокрема, Т. Щокіна розглядала аудіювання як вид мовленнєвої діяльності, С. Ю. Ніколаєва пропонувала комплекс вправ для розвитку аудитивних умінь, а О. Бігич вивчала етапи формування аудіювання.

Окрему увагу приділено використанню відеоматеріалів для розвитку аудитивних умінь старшокласників (Г. Апалат, О. Максимова). Серед зарубіжних дослідників виділяють Дж. Хармера та Дж. Вілсона, які вивчали переваги застосування відео під час навчання аудіюванню.

Таким чином, сучасні дослідження охоплюють як педагогічні підходи та вправи для розвитку слухових навичок, так і використання сучасних навчальних засобів, що дозволяє підвищити ефективність аудіювання у старших класах.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю удосконалення методів формування аудитивної компетентності учнів. Застосування

англомовних серіалів як засобу навчання відкриває можливості для підвищення мотивації, розвитку навичок сприйняття іноземної мови на слух і знайомства з культурою країни, мова якої вивчається. Відеоматеріали цього типу дають змогу відтворити автентичне мовне середовище, що сприяє кращому розумінню акцентів носіїв мови та збагаченню словникового запасу учнів.

Об'єкт дослідження: процес формування аудитивної компетентності старшокласників.

Предмет дослідження: використання англомовних серіалів як засобу формування аудитивної компетентності в процесі навчання англійської мови.

Мета дослідження: дослідити особливості формування аудитивної компетентності із застосуванням англомовних серіалів, розробити комплекс вправ з цією метою для практичної апробації.

На основі поставленої мети нами визначені такі завдання дослідження.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність поняття аудитивної компетентності.
2. Проаналізувати особливості формування аудитивної компетентності.
3. Дослідити переваги та труднощі використання відеоматеріалів у процесі навчання англійської мови.
4. Розробити комплекс вправ, спрямований на формування аудитивної компетентності з використанням англомовних серіалів.

Апробація результатів дослідження :

1. Франчук Я. Особливості застосування відеоматеріалів на уроках англійської мови. *Матеріали XIII Всеукраїнської студентської Інтернет- конференції “Мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти”, 2025, с. 102*
2. Франчук Я. Розвиток іншомовних аудитивних умінь старшокласників засобом автентичного відеоконтенту. *Матеріали Всеукраїнської науково- практичної конференції “Актуальні проблеми*

лінгвістики, перекладознавства, методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури в сучасному освітньому просторі”, 2025, с. 197

3. Франчук Я. Потенційні можливості застосування відеоресурсів на уроці англійської мови. Матеріали XXIII Всеукраїнської студентської інтернет- конференції з міжнародною участю “ *Мова, освіта, культура : інтеграційні тенденції в сучасному світі*”, 2025, с. 173

4. Франчук Я. Формування аудитивної компетентності старшокласників на основі відеоресурсів. *Збірник матеріалів XV Міжнародно-практичної інтернет- конференції молодих учених і студентів “ Глухівські читання 2025. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук”*, 2025, с. 1397

5. Франчук Я. Використання відеоматеріалів як засобу підвищення ефективності навчання англійської мови. *Матеріали IX всеукраїнської наукової інтернет конференції “ Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі”*, 2025.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі списку використаних скорочень, вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

1.1 Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності.

Аудіювання, як одна із чотирьох основних мовленнєвих навичок, вважається первинною і природною формою комунікації, що виникла ще до появи письма.

Саме завдяки слуханню людина з раннього віку починає засвоювати мову. Маленькі діти, які ще не можуть говорити, вже розуміють звернене до них мовлення – це свідчить про фундаментальну роль слухання у процесі мовного розвитку. Таке спостереження, засноване на емпіричному досвіді, підтверджує: аудіювання виступає основою для формування мовленнєвої компетентності [41].

Розглянемо поняття аудіювання та його особливості.

Аудіювання (лат. audio — чую, слухаю) - внутрішній (за формою) та реактивний (за роллю) рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який належить до усного мовлення і ґрунтується на механізмах сприймання та розуміння мовлення на слух. Результатом аудіювання є розуміння або нерозуміння сприйнятого на слух змісту висловлювання й відповідна поведінка слухача

(мовленнєва, або немовленнєва реакція) Продукт аудіювання – умовивід [23,с.130].

Відповідно до С. Ніколаєвої, аудіювання – це розуміння сприйнятого на слух мовлення. Воно є перцептивною, мисленнєвою, мнемічною діяльністю. Перцептивною – тому що здійснюється сприймання, рецепція, перцепція; мисленнєвою – тому що її виконання пов'язане з основними мисленнєвими операціями: аналізом, синтезом, індукцією, дедукцією, порівнянням, абстрагуванням, конкретизацією; мнемічною – тому що має місце виділення і засвоєння інформативних ознак, формування образу, впізнавання, обізнаність в результаті порівняння з еталоном, що зберігається в пам'яті [22, с.117].

Аудіювання виступає важливим інструментом у процесі вивчення іноземної мови, оскільки сприяє засвоєнню її звукової системи, зокрема фонемної структури та інтонаційних особливостей. Завдяки цьому виду мовленнєвої діяльності також відбувається активне опанування лексики й граматичних конструкцій мови [3].

Бігич наголошує на необхідності розрізнення понять “аудіювання” та “слухання”: “Аудіювання (А) є процесом розуміння сприйнятого на слух мовлення. На відміну від аудіювання слухання є лише акустичним сприйманням звукоряду без розуміння його змісту [4,с. 280].

Тобто можна зробити висновок, що слухання – це фізіологічний, пасивний процес, автоматичне сприйняття звуків через органи слуху, що не потребує спеціальної уваги. Це природна здатність, яка відбувається майже без свідомого залучення. Натомість, аудіювання – активний, свідомий процес, який охоплює не лише сприймання звуку, а й його усвідомлення, розуміння та аналіз інформації. Це уміння розвивається цілеспрямовано, зосереджено та має певну мету. Саме аудіювання формує комунікативну компетенцію, допомагає у спілкування та засвоєнні інформації. [49;32;46].

За допомогою аудіювання відбувається передача знань, обмін інформацією, ним пронизаний увесь процес навчання у вищій школі, адже аудіювання є основою для оволодіння іншими видами мовленнєвої діяльності [29]. Аудіювання є однією з ключових мовленнєвих умінь, без якої неможливе повноцінне оволодіння іншими уміннями та навичками та іноземною мовою загалом [45]. Воно забезпечує сприйняття усного мовлення, що є основою комунікації. Попри важливу роль, тривалий час аудіювання залишалося на другому плані, оскільки вважалося, що це уміння формується автоматично. Сучасні дослідження доводять: ефективне мовне навчання потребує спеціально організованої роботи над розвитком слухання [16;17].

Отже, навчання аудіювання є необхідною умовою успішного засвоєння іноземної мови.

Проблема розуміння іноземного мовлення на слух є актуальною не лише з методичної точки зору, а й з позиції психології та лінгвістики, адже різні її аспекти досліджуються різними науками [18]. Аудіювання є одним із чотирьох видів мовленнєвої діяльності, що забезпечує сприйняття та розуміння усного мовлення. Цей процес має рецептивний характер і охоплює низку складних психічних дій, такі як увага, пам'ять, мислення, передбачення тощо. У процесі аудіювання учні не лише впізнають окремі слова, а й розуміють особливості інтонацій, емоційне забарвлення мовлення, логічні наголоси, що сприяє повному розумінню комунікативного наміру мовця. Аудіювання можна розглядати як окремий вид мовленнєвої діяльності, оскільки ступінь його сформованості визначає якість усного мовлення учнів [34]. Варто зазначити, що аудіювання може здійснюватися на різних рівнях складності, залежно від мети спілкування, мовного матеріалу та підготовленості слухача. На початковому рівні учні здатні розпізнавати окремі знайомі мовні одиниці, прості речення. У сучасній методиці навчання іноземних мов аудіювання вважається як самостійний вид мовленнєвої діяльності, що відіграє важливу роль у формуванні іншомовної комунікативної компетентності. Як зазначає Т. Щокіна, цей вид мовленнєвої діяльності не лише розвиває слухове сприймання, а й створює умови для ефективного усного спілкування. Здатність розуміти мовлення на слух – базове вміння, яку необхідне для ефективної взаємодії в іншомовному середовищі [35].

Слід зауважити, що аудіювання вважається автономним видом мовленнєвої діяльності, адже люди можуть слухати телепередачі, радіо, доповіді, лекції та ін. До основних ознак аудіювання як одного з виду МД (мовленнєвої діяльності) можна віднести :

– Аудіювання, як і говоріння, належить до видів мовленнєвої діяльності, що гарантують усне безпосереднє спілкування, хоча передача інформації може здійснюватися й різними технічними засобами. У цьому випадку воно порівнюється з читанням та письмом, які реалізують комунікацію через письмові засоби.

– У процесі комунікації аудіювання так само як і читання є реактивним видом мовленнєвої діяльності, тоді як говоріння та письмо належать до ініціальних видів мовленнєвої діяльності.

– З приводу спрямованості на сприйняття чи створення мовленнєвої інформації аудіювання, як і читання, належить до рецептивних видів мовленнєвої діяльності, оскільки учні сприймають та розуміють мову без висловлювань, тоді як говоріння і письмо є продуктивними.

– Порівняно з письмом, сам процес аудіювання відбувається внутрішньо, тоді як говоріння та письмо і мають зовнішнє вираження. Його основою є психічні процеси, а саме сприйняття звуків, увага, розпізнавання та зіставлення мовних елементів, їх розуміння, передбачення змісту, узагальнення, збереження в пам'яті та логічні висновки. Тобто з цього виходить, що аудіювання вважається як сприйняття якоїсь чужої думки з аудіотексту, яку потрібно буде зрозуміти та розпізнавати [22;43].

Попри різні підходи до визначення поняття «аудіювання», можна зробити висновок, що це активний процес, основними етапами якого є сприйняття,

розуміння та інтерпретація звукової інформації. В основі аудіювання лежить прагнення слухача зрозуміти мовленнєве повідомлення або бути зрозумілим у межах усного спілкування. Аудіювання є складним когнітивним процесом, який вимагає детального аналізу як у контексті механізмів сприйняття, так і розвитку аудитивних умінь і навичок. Навчання аудіювання має важливе значення, оскільки аудитивна компетентність є ключовим елементом у професійній підготовці майбутніх фахівців [13; 44].

Як зазначають дослідники, аудіювання не можна розглядати як пасивне сприймання мовлення. Це складна розумова діяльність, яка передбачає активну участь слухача у побудові смислу почутого. У процесі слухання людина не лише декодує звукові сигнали, а й прогнозує зміст висловлювання, співвідносить його з контекстом і власними знаннями, перевіряє свої припущення та уточнює розуміння. Такий процес потребує зосередженої уваги, оперативної пам'яті, аналітичного мислення й здатності швидко реагувати на

мовленнєві сигнали. Отже, аудіювання є свідомою, активною та інтерактивною діяльністю, спрямованою на осмислення інформації, а не на її механічне сприйняття [24].

Залежно від характеру комунікативної ситуації та ролі слухача, аудіювання поділяють на інтерактивне (reciprocal) та неінтерактивне (non-reciprocal).

Інтерактивне аудіювання передбачає активну участь слухача у процесі спілкування : він/ вона може реагувати, уточняти, ставити питання, або підтримувати розмову. Такий тип аудіювання характерний для діалогічного мовлення, де мовні ролі постійно змінюються. Неінтерактивне аудіювання навпаки відбувається коли слухач не може впливати на мовленнєвий потік, наприклад це може бути прослуховування лекції, новин, оголошень тощо. Розуміння цих типів має важливе значення для методики навчання, оскільки кожен з них вимагає застосування специфічних стратегій і видів вправ, що сприяють ефективному формуванню аудитивної компетентності [56,с.1-10] Водночас, відповідно до типології, запропонованої Н. Холод, залежно від джерела аудіювання розрізняють:

- контактне аудіювання (безпосереднє спілкування), де джерелом аудіювання може бути вчитель;
- дистантне аудіювання, яке здійснюється за допомогою ТЗН [33, с.68].

Попри тісний зв'язок аудіювання з іншими видами мовленнєвої діяльності, аудіювання виступає як окремий процес, що має власну мету, завдання та результат. Цей вид діяльності відіграє важливу роль у житті людини. Як зазначає Мазничекно В. [19] в години активності коли людина не спить за добу приблизно 45 % часу людина витрачає на слухання, 30 % – на мовлення, 16 % – на читання та лише 9 % – на письмо.

Аудіювання є складним та багаторівневим процесом, де результат залежить від багатьох чинників, зокрема фізіологічних, лінгвістичних, психолінгвістичних та психологічних. Методичні дослідження свідчать, оволодіння навичками аудіювання нерідко є складнішою задачею порівняно з

іншими видами мовленнєвої діяльності. Особливо це помітно через нестачу природного мовного середовища, коли слухачу доводиться докладати значних вольових та когнітивних зусиль, що нерідко викликає негативні емоції [19].

З'ясовано, що аудіювання може ускладнюватися ще й конкретними лінгвістичними бар'єрами. На основі сучасних досліджень Аді М., Насруллаха Н. та Розаліні Е., Гультом К. З., Утарі П. та Рахмаваті В. Т., Ван Л. та Фан Дж. було встановлено, що основними труднощами під час сприйняття англомовного матеріалу є: було встановлено, що основними труднощами під час сприйняття англомовного матеріалу є :

Лексичні — обмежений словниковий запас, наявність незнайомих лексики, колокацій та ідіом, що перешкоджають повному розумінню повідомлення.

Граматичні — складні граматичні структури, які ускладнюють сприйняття змісту.

Фонетичні — різноманітність акцентів, занадто швидкий темп мовлення носіїв, а також фонетичні явища, зокрема редукція та злиття звуків, що можуть спотворювати звучання навіть знайомих слів.

Психологічні — тривожність, втрата концентрації та труднощі із запам'ятовуванням почутого.

Технічні — низька якість запису, наявність стороннього шуму, відсутність пауз або можливості повторного прослуховування.

Усі перелічені труднощі можуть призвести до втрати уваги учнів та нерозуміння під час аудіювання. Зазначені труднощі потрібно враховувати при доборі навчального матеріалу для учнів [37;45;59].

Таким чином, аудіювання є ключовим рецептивним видом мовленнєвої діяльності, що забезпечує сприйняття, розуміння та інтерпретацію усного мовлення, формує іншомовну комунікативну компетентність та слугує основою для розвитку інших мовних навичок. Воно є активним, свідомим і багаторівневим процесом, що включає перцептивні, мисленнєві та мнемічні дії, і відрізняється від пасивного слухання тим, що потребує уваги, аналізу та

прогнозування змісту мовлення. Ефективність аудіювання залежить від лексичних, граматичних, фонетичних, психологічних і технічних чинників, а також від типу та джерела аудіювання, що слід враховувати під час навчання для досягнення успішної комунікації в іншомовному середовищі.

1.2 Зміст аудитивної компетентності

Для того щоб виконати завдання нашого дослідження, потрібно розглянути сутність аудитивної компетентності.

Зосередимо увагу на понятті “ компетентність”, яке є основою для розуміння її окремих видів, зокрема аудитивної.

Згідно із Законом України “Про освіту”, це динамічне поєднання знань, умінь, способів мислення та особистих якостей, що забезпечують здатність особи до ефективної діяльності. На думку Д.О. Соболева, поняття компетентності охоплює не лише когнітивний компонент, а й мотиваційно-ціннісний та емоційно-вольовий, що забезпечують успішність у навчальній чи професійній сфері [28].

У контексті іншомовної освіти особливої уваги набуває поняття аудитивної компетентності.

Бігич О. визначає компетентність в аудіюванні (КА) як здатність слухати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого й опосередкованого спілкування [4;7]

Для формування аудитивної компетентності важливо розуміти її структуру, що включає у собі специфічні знання, уміння, навички та комунікативні здібності.

Знання, у свою чергу можна поділити на [4, с. 280-283] :

Декларативні – фактичні відомості про мову, зокрема фонему, особливості інтонації, лексика та граматичні конструкції, а також базові знання країни, мова якої вивчається.

Процедурні – володіння та застосування інформації про вербальні та невербальні особливості поведінки носіїв мови під час сприйняття аудіоматеріалів.

До умінь можна віднести :

Мовленнєві, які полягають у застосування стратегій для успішного виконання різних видів аудіювання, таких як виділення основної інформації, прогнозування змісту аудіозапису, зосередження на основному та ігнорування другорядного, а також використання прагматичних знань для часткового розуміння інформації з контексту.

Інтелектуальні – здатність передбачати хід подій у аудіотексті, критично оцінювати отриману інформації, використовувати мнемонічні та логіко-сміслові операції, а також класифікувати почуте.

Навчальні – вміння ефективно користуватися електронними навчальними засобами.

Організаційні – здатність до самостійної роботи та самоорганізації;

Компенсаторні – застосування мовних і контекстуальних знань для прогнозування змісту повідомлення, використання паралінгвістичних засобів для розуміння, а також відкидання незнайомого матеріалу з фокусом на суттєвому.

Мовленнєві навички включають:

- навички сприйняття на слух, такі як розпізнавання окремих звуків і відмінних інтонацій у мовному потоці;
- лексичні навички, що полягають у розпізнаванні звукової форми лексичних одиниць та їх розумінні;
- граматичні навички, які передбачають виділення граматичних форм і прогнозування синтаксичних структур.

Комунікативні здібності аудіювання охоплюють:

- адекватну реакцію слухача на висловлювання інших;
- вміння уважно вислухати співрозмовника, не перебиваючи його у парній або груповій взаємодії;

- поважне ставлення до співрозмовника без упереджень;
- орієнтацію у процесі комунікації [4].

На формування аудитивної компетентності також впливають зовнішні та внутрішні чинники. Серед них ключовими є :

1. рівень сформованості мовленнєвих навичок;
2. індивідуальні та вікові особливості слухача;
3. умови, за яких здійснюється сприйняття аудіотексту [8].

Отже, аудитивна компетентність об'єднує знання, уміння, навички та комунікативні здібності, необхідні для розуміння аудіотекстів, і формується залежно від мовної підготовки, індивідуальних особливостей та умов сприйняття.

1.2 Потенційні можливості використання англомовних серіалів у навчанні англійської мови.

Аналіз наукових джерел демонструє, що використання цифрових технологій здобуло широку популярність у навчанні іноземних мов, особливо під час аудіювання, оскільки світ дедалі більше стає візуальним завдяки розвитку інформаційних технологій, що дозволяє застосовувати інтернет, телебачення та інші ресурси не лише для розваг, а й для навчання [57;11].

Один із ефективних засобів удосконалення знань з англійської мови – перегляд автентичних художніх фільмів і серіалів. На думку Н. Стеценко та Д. Стеценка відеофільми сприяють розвитку різних психологічних процесів, зокрема уваги та пам'яті [30].

У сучасному світі учні звикли до використання мультимедійних засобів у навчанні, тому традиційні методи можуть швидко надокучити їм. Покоління, яке виросло на телебаченні, комп'ютерах і кіно є більш сприятливим до таких форм інформації [51].

Використання відеофільмів та серіалів характерно для аудіовізуального методу[55].

Сама назва методу відображає покладені в його основу принципи. Він зветься аудіо-візуальним, оскільки весь новий матеріал сприймається учнем протягом тривалого часу лише на слух ("аудіо"), а його значення розкривається за допомогою зорової невербальної наочності – діапозитивів, діафільмів, кінофільмів ("візуальний"). Цей метод називається також структурно-глобальним, оскільки навчання мови відбувається на основі спеціально відібраних структур, які сприймаються цілісно (глобально) [22, с. 299]. Даний метод дозволяє майже повністю обходитися без рідної мови учнів, адже візуальним підказкам відпадає потреба перекладати те, що можна показати наочно [2].

В останній час спостерігається зростання зацікавленості до використання відеофільмів як ефективного засобу для вивчення іноземної мови.

Як зазначає О. В. Мудрик, аудіовізуальний метод дає змогу покращити результативність роботи студентів під час занять на 80 %

Відеофільми використовуються для активізації навчального процесу і забезпечення його комунікативної спрямованості. Вони допомагають асоціювати заняття з реальним життям і демонструють мову в контексті. Протягом короткого перегляду відеофрагменту студенти отримують великий обсяг інформації через зоровий та слуховий канали, що сприяє кращому засвоєнню мови, збільшенню словникового запасу та розвитку мовних і слухових навичок. Перегляд відеоматеріалів можна завершити вправами, присвячених будь-якій темі або проблемі [21].

Варто зазначити певні особливості характерні автентичним фільмам і серіалам, а саме :

- наявність великої кількості незнайомих слів виразів оскільки фільми створюються для носіїв мови;
- можливий швидкий темп мовлення акторів;
- випадкова повторюваність лексичних одиниць;

– доступність лише для тих студентів, які мають певний рівень володіння іноземною мовою;

– сильний емоційний вплив на глядачів, що допомагає “прожити” чужий досвід [26; 39].

Виходячи з цього, можна виділити такі завдання іншомовних фільмів та серіалів :

– розвиток навичок аудіювання автентичного мовлення за змістом і виконанням;

– спонтанна активізація великої кількості частково засвоєних лексичних одиниць, граматичних структур та фонетичних явищ під час аудіювання, що допомагає запам’ятати їх;

– мимовільне засвоєння нових лексичних одиниць, що часто повторюються в фільмі;

– освоєння паралінгвістичних аспектів комунікації: артикуляційних рухів, міміки, жестів та елементів мовленнєвого етикету;

– отримання студентами важливої соціокультурної інформації про країну, мова якої вивчається;

– розвиток навичок говоріння на основі змісту відеоматеріалу [27].

Аналіз літератури продемонстрував, що дослідники вирізняють низку переваг застосування відео на уроках.

Англомовні фільми та серіали, які використовуються під час навчання іноземних мов є цінним та багатим ресурсом через те, що вони представляють розмовну англійську в реальних мовних контекстах, а не в штучних придуманих ситуаціях, дають можливість почути різні голоси носіїв мови, сленг та скорочені форми, акценти, наголоси та діалекти [48;5;14]. Серіали стають усе більш популярними серед молоді, яка прагне вивчити іноземну мову та покращити свої знання. Вони додають навчальному процесу емоційної виразності, а їхні сюжети відповідають інтересам і потребам студентів. Оригінальні матеріали містять сучасну розмовну мову, що дозволяє глядачам ознайомитися з реальним життям у країнах, де розмовляють англійською.

Перегляд серіалів надає можливість чути живу мову з її природними особливостями вимови. Завдяки формату серіалів, які тривають від 30 до 50 хвилин, перегляд стає менш виснажливим, ніж перегляд повнометражних фільмів. Захоплюючі сюжети сприяють систематичному перегляду, що забезпечує регулярну практику мови. На відміну від повнометражних фільмів, де події розгортаються швидко, серіали мають поступовий розвиток сюжету, що полегшує розуміння. Крім того, у серіалах часто демонструються повсякденні ситуації, які можуть бути корисними у реальному житті. Такі сцени допомагають глядачам не лише краще засвоїти лексику, а й адаптуватися до реальних умов спілкування в англомовному середовищі [30].

Такий підхід як перегляд англомовних фільмів та серіалів поєднує у собі навчання з розважальними елементами, що є особливо цікавим та привабливим для учнів та студентів, якщо правильно вибрати серіали відповідно до їхнього рівня. Водночас, під час перегляду в класі між учнями виникає особлива пізнавальна атмосфера, а це значить, що навіть неуважні учні зосереджують увагу під час перегляду. Таким чином, учитель зможе керувати увагою учнів, впливати на обсяг дострокової пам'яті, надати емоційний вплив та створити хороші умови для формування комунікативної компетенції [10;25].

Відеоматеріал є багатшим, ніж просто аудіо, оскільки наявні візуальні елементи, такі як мова тіла, одяг, локація, надають додаткові підказки, що допомагає кращому розумінню [47].

Правильно підібрані для навчальних цілей фільми, або серіали можуть сприяти розвитку аналітичних навичок у студентів. Вони здатні бути більш захоплюючими та інтерактивними за звичайні друковані матеріали, надаючи студентам можливість спостерігати за складними ситуаціями та концепціями. Використання кінематографічних матеріалів надає змогу глибше зрозуміти різні аспекти соціальних, психологічних та організаційних процесів, та дає можливість студентам аналізувати реальні ситуації.

Фільми, серіали чи відео – зручний засіб навчання для особливо сучасних студентів, оскільки вони допомагають утримувати увагу. Кіно мають високу якість виробництва, що робить їх більш привабливими для студентів. Зазвичай використовуються короткі сцени, тривалістю до 10 хвилин, що дозволяє за такий короткий час донести основні ідеї.

Фільми також можуть стати хорошою альтернативою реальним поїздкам або екскурсіям. Хоча сюжети фільмів та серіалів часто є вигаданими, фільми можуть створювати емоційно насичений досвід, який студенти не отримують на звичайних уроках. Крім того, фільм іта серіали економлять час і не потребують витрат на подорожі та поїздки .

Вони можуть розвивати дискусії серед учнів, допомагати студентам оцінити свої цінності та самооцінку, особливо якщо сцени мають сильний емоційний сюжет [42].

Можливість бачити носіїв мови є великою перевагою відеоматеріалів, оскільки це допомагає слухачам краще зрозуміти мову через невербальні сигнали, наприклад мова тіла. Відеоматеріал забезпечує руховими зображеннями , що робить його цікавим для учнів з короткою увагою ,або для тих, хто має труднощі з читанням чи письмом. Більше того, під час навчання аудіювання, відеоматеріали можна контролювати, зупиняти , відмотувати, ввімкнути субтитри, або навпаки вимикати їх , і дає можливість учням допомагає студентам переглядати матеріал за потреби. Отже, фільми є ефективним інструментом навчання, який охоплює реальні приклади та допомагає студентам розвивати критичне мислення та емоційну чутливість [60].

Крім того, як зазначають Лісниченко А., Глазунова Т., Довгалюк Т., Кузьміна С. та Подосиннікова Г., використання фільмів позитивно впливає на формування міжкультурної обізнаності. Для сучасних учнів фільм є зручним і звичним джерелом інформації, адже молодь схильна надавати перевагу відео

перед текстами. Завдяки своїм технічним характеристикам, фільми дозволяють сприймати іншу культуру через зорові й слухові канали, створюючи ефект “присутності”. Також зазначається, що фільми — цінний ресурс для порівняння культур і розвитку критичного мислення, хоча для точного розуміння культурних аспектів важливо залучати представників відповідної культури [50].

Водночас, дослідники виокремлюють певні труднощі, пов’язані з використанням відео. Так, матеріал може бути менш корисним під час навчання аудіювання, оскільки візуальні елементи можуть зменшити увагу до звучання. Важливо заохочувати учнів звертати увагу не лише на візуальний контент, але й на мову та інші мовні особливості [47].

Для ефективного використання відеоматеріалів важливо підбирати їх відповідно до рівня та інтересів студентів. Для розвитку навичок аудіювання важливо обирати відеоматеріали, які відповідають рівню та інтересам учнів. Тематика обраного контенту має бути корисною, а довжина – оптимальною для ефективного засвоєння матеріалу. Якщо вибраний фільм чи серіал буде надто складним або залегким, учні можуть втратити мотивацію до подальшого перегляду. Якщо зміст фільмів чи то серіалів не буде відповідати їхнім інтересам, це може призвести до відсутності зацікавленості [31; 47].

Таким чином, можна зробити висновок, що використання відеоматеріалів у навчанні іноземних мов має значні переваги, зокрема розвиток аудитивних та комунікативних навичок, міжкультурної обізнаності та критичного мислення, проте ефективність цього методу залежить від правильного підбору матеріалу та методичного супроводу вчителя.

1.4 Етапи та види вправ для формування аудитивної компетентності з використанням англомовних серіалів

Звернемо увагу, що вивчення іноземних мов та розвиток мовленнєвих навичок відбуваються в основному через слухання, тому аудіюванню варто приділяти більше уваги, ніж іншим видам мовленнєвої діяльності. Водночас цей процес є цікавим тим, що слухач не може впливати на нього під час прослуховування чи коригувати до своїх можливостей, на відміну від читання, письма чи говоріння. Неможливо змінити темп, сповільнити мовлення, що ускладнює сприйняття інформації та вимагає спеціального тренування [35].

Відповідно аудіювання вважається однією з найскладніших навичок для більшості учнів та студентів. Хоча це, як і читання, є рецептивною навичкою (тобто сприйняття інформації), цей процес зазвичай важчий, ніж читання, через те, що у класній кімнаті учні чи студенти звикають до голосу, акценту або діалекту свого вчителя. Крім того, вчитель може коригувати свою мову, говорити трохи повільніше для кращого розуміння, постійно використовує жести для пояснення та перевіряє, як сприймається матеріал учнями. Студент може попросити учителя повторити або уточнити сказане. Однак у випадку з аудіюванням всі ці фактори не присутні.

Автентичний запис, зазвичай, включає двох або більше мовців, які використовують мову, що не є спрощена або підлаштована для навчальних цілей. Їхні голоси, акценти та, можливо, діалекти можуть бути новими для студентів. Це може стати шоком для них, коли вони вперше чують “нове” звучання [53].

Отже, через різницю в умовах, де студенти слухають записи, і звичайну мову вчителя, сприймання аудіотекстів може стати справжнім викликом. Проте саме завдяки використанню записів з реальними діалогами та різноманітними акцентами учні зможуть розвивати свої слухові навички. Для більш результативного навчання важливо практикувати різні види аудіювання.

У процесі формування навичок аудіювання важливо дотримуватися кількох ключових принципів: використовувати автентичні матеріали, які

відображають реальні умови спілкування, добираючи їх так, щоб вони відповідали рівню учнів, але водночас містили певні виклики, забезпечувати поступове ускладнення завдань відповідно до рівня підготовки учнів; розвивати стратегії слухання, зокрема передбачення змісту, визначення ключових слів та використання контексту для кращого розуміння почутого. Не менш важливим є створення комфортної робочої атмосфери, вільної від страху помилок і оцінювання, що забезпечує більш ефективне засвоєння аудіювання [52;40;58].

Залежно від жанру аудіотекстів і комунікативного завдання у ЗНЗ навчають різних видів аудіювання:

1. з розумінням основного змісту аудіотексту,
2. з метою пошуку необхідної інформації чи інформації, яка цікавить,
3. з повним розумінням змісту аудіотексту [4,с.289].

Аудіювання з розумінням основного змісту спрямоване на розуміння ключової інформації аудіотексту, що дозволяє учню відрізнити головне від несуттєвого та знайоме від нового. Основна мета – визначити найважливіші деталі, не заглиблюючись у незначні аспекти. За словами О.Бігич, для цього учням достатньо розуміти приблизно 75% аудіотексту, при тому що решта 25% не містить критично важливої інформації для загального змісту [4, с. 289].

Аудіювання, спрямоване на пошук необхідної або цікавої інформації, передбачає часткове розуміння тексту, дозволяє учню виокремлювати з мовленнєвого потоку більш важливі відомості. Це можуть бути ключові деталі, приклади, а також конкретні дані, такі як дати, числа, власні імена чи географічні назви.

Аудіювання з повним (детальним) розумінням передбачає максимальне сприйняття всього змісту аудіотексту. Для цього учень повинен не лише слухати, а й активно залучати пам'ять, аналізувати отриману інформацію, співвідносити її з власним досвідом, оцінювати та порівнювати.

Всі перелічені види аудіювання практикуються на середньому етапі навчання (5–9 класи). На старшому етапі (10–11 класи) основною метою є вдосконалення вже сформованих навичок та їх коригування [4; 33].

Важливо зауважити, що для успішного розвитку аудитивної компетентності не менш важливим є обсяг слухової пам'яті. Слухомоторний аналізатор відіграє ключову роль у процесі комунікації. Завдяки йому у слухово-моторній пам'яті утворюються образи мовленнєвих явищ, що допомагає запам'ятовуванню почутої інформації.

З огляду на психолінгвістичні особливості формування аудитивної компетентності, цей процес вимагає поступового та системного підходу з урахуванням віку учнів. Виділяють три рівні навчання аудіювання:

- початковий** (5–6 класи) – формування базових умінь;
- середній** (7–9 класи) – розвиток аудіювання як самостійного виду діяльності;
- завершальний** (10–11 класи) – вдосконалення усного мовлення.

Успішність залежить від рівня мовної бази, здатності орієнтуватися в контексті, обсягу пам'яті та досвіду учнів [34;9].

Враховуючи ці чинники, варто також зупинитися на методичних аспектах організації прослуховування. Кількість повторів аудіотексту має бути методично обґрунтованою — це може бути як одноразове, так і кількаразове відтворення одного й того ж матеріалу залежно від його складності та змістових труднощів. Водночас слід пам'ятати про фактори, які можуть ускладнювати сприйняття: надмірний обсяг інформації, відсутність досвіду сприйняття мовлення в реальних умовах, невміння прогнозувати зміст почутого, фоновий шум, відсутність візуальних підказок обмежений словниковий запас, а також культурні та традиційні особливості країни, мова якої вивчається[6;38]. Виходячи з цього, аудитивна компетентність є

невід'ємною частиною мовленнєвої діяльності, яка забезпечує здатність людини сприймати, розуміти та аналізувати почуту інформацію. Вона включає навички фонетичного сприймання, розпізнавання мовних структур, розуміння змісту почутого.

Формування іншомовної компетентності в аудіюванні є одним із ключових аспектів оволодіння іноземною мовою, адже здатність розуміти автентичне мовлення на слух є основою для повноцінної комунікації. У контексті сучасних освітніх технологій ефективним засобом розвитку аудитивної компетентності є використання англомовних серіалів.

Як зазначає О. Бігич, формування АК (аудитивної компетентності) відбувається поетапно

- **початковий етап** – вправи на розуміння окремих фраз;
- **середній етап** – розуміння монологів та мікродіалогів;
- **вищий етап** – сприймання цілісних сюжетів [4, с. 25]

Відповідно до класифікації О. Бігич, вправи для розвитку АК поділяються на дві підсистеми:

– для формування мовленнєвих навичок (фонетика, лексика, граматика, прогнозування, пам'ять)

– для розвитку мовленнєвих умінь (розпізнавання головної ідеї, встановлення логічної послідовності, критичне осмислення) [4, с. 25-27]. Робота з аудіо чи відео зазвичай проходить три етапи [4; 36].

1. **Дотекстовий** – прогнозування змісту, подолання труднощів, активізація знань;
2. **Текстовий** – уважне слухання з виконанням різних завдань.
3. **Післятекстовий** – аналіз та закріплення почутого, перевірка розуміння, розвиток мовлення через творчі вправи.

Ця схема ефективно реалізується з використанням серіалів:

- Підготовчий етап (дотекстовий) учні прогнозують сюжет за скріншотом або заголовком, тобто учням допомагають
- демонстративний етап (текстовий) – виділяють ключові репліки або шукають конкретну інформацію;
- післядемонстративний етап (післятекстовий) – відтворюють зміст серії, відповідають на запитання, обговорюють персонажів або складають альтернативне завершення [1;54].

Отже, поєднання автентичного відеоконтенту та методично обґрунтованих вправ забезпечує не лише розвиток аудитивної компетентності, а й підвищення мотивації учнів.

У наступному розділі буде детально описано організацію пробного навчання, спрямованого на формування аудитивної компетенції старшокласників. Зокрема, розглядатимуться мета та завдання дослідження, етапи експерименту, структура та зміст навчальних вправ, а також критерії оцінювання рівня сформованості вмінь аудіювання. Особливу увагу буде приділено ефективності впровадження автентичного матеріалу, а саме серіалу “*Modern Family*” на різних етапах навчального процесу.

Висновки до розділу 1

Аналіз наукових джерел дозволив нам з'ясувати наступне:

Аудіювання є важливим видом мовленнєвої діяльності, який пов'язаний зі свідомим розумінням почутого. На відміну від простого слухання, воно вимагає активної роботи пам'яті, уваги та мислення.

Аудитивна компетентність розглядається як поєднання знань, умінь і навичок, що допомагають учням правильно сприймати і тлумачити іншомовне мовлення. Вона включає мовні, пізнавальні та культурні складники, які разом формують здатність учнів розуміти висловлювання в різних ситуаціях.

Ефективним засобом розвитку цієї компетентності є автентичні відеоматеріали, зокрема фільми та серіали. Вони поєднують звук і зображення, дають можливість почути «живу» мову, викликають емоції та інтерес, а також розширюють знання про культуру носіїв мови.

Формування вмінь аудіювання досягається через систему вправ, яка включає три етапи: підготовчий (передтекстовий), основний (текстовий) і заключний (післятекстовий). Кожен із них виконує свою функцію — від налаштування на сприймання до перевірки та закріплення розуміння.

Аудіювання можна визначити як складний, але важливий процес, який потребує послідовного підходу. Поєднання теоретичних знань із

використанням відеоматеріалів і вправ різних типів створює умови для ефективного розвитку аудитивної компетентності старшокласників.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ.

2.1 Організація пробного навчання.

Мета пробного навчання полягає у перевірці рівня аудитивної компетентності учнів 10 класу та подальшому формуванні відповідних навичок через використання спеціально розроблених вправ на аудіювання на основі англomовних серіалів. Пробне навчання проводилося у Глуховецькому ліцеї Глуховецької селищної ради.

Формування аудитивної компетентності є невід’ємною складовою комунікативної компетентності. Уміння сприймати іншомовне мовлення на слух, розуміти його зміст та вміння реагувати на нього – це одна з основних навичок, що забезпечує успішне міжкультурне спілкування у реальному житті.

Наразі, практика навчання іноземної мови в школах свідчить про недостатню увагу до розвитку умінь аудіювання. Особливо це стало помітним після переходу від Зовнішнього незалежного оцінювання до Національного мультипредметного тесту, у якому аудіювання та письмова частини відсутні. Як наслідок, учні позбавлені необхідної практики сприймання іноземної мови на слух.

Крім того, часто у школах домінують читання та переклад текстів, вивчення граматики та лексики, проте автентичні матеріали використовуються

рідко. Бувають випадки, коли учні звикли тільки до мовлення вчителя, не маючи досвіду у прослуховуванні носіїв мови, або ж коли вчитель більшість часу говорить рідною мовою під час уроку.

На основі аналізу сучасних підручників, які використовуються в навчальному процесі (зокрема підручників О.Карп'юк для 10 класу, М. Кучма для 11)[12;15;20] можна зробити висновок, що в них недостатньо приділено уваги розвитку аудіюванню. Особливо це помітно у підручниках для непрофільних шкіл, де матеріали не мають достатньої кількості завдань для формування аудитивних навичок та умінь, або ж аудіоматеріали є надто короткими для якісного формування слухових навичок, або у таких підручниках взагалі відсутній розділ, який має бути присвячений аудіюванню. Через обмеження кількості уроків іноземної мови (в середньому це 2 години на тиждень) вчителям буває складно розвивати слухові навички учнів. Під час спостереження на уроках англійської мови у 10 класі, було помічено певні труднощі, а саме : учні не розуміють англійську на слух, не розуміють ключову інформацію через акценти, розмовну лексику та швидкий темп, швидко втрачають мотивацію та увагу до прослуховування, губляться під час перегляду відео без субтитрів

З огляду на ці труднощі, виникає потреба у створенні ефективної методики формування аудитивної компетентності, що має охоплювати використання автентичних матеріалів, запровадження різноманітних вправ по чітко структурованих етапах аудіювання (дотекстовий, текстовий, післятекстовий), а також впровадження мотиваційного компоненту через англomовний серіал. Особливу увагу слід звертати на післятекстовий етап, де учні окрім перевірки розуміння почутого, можуть розвивати також навички говоріння.

У процесі дослідження було використано такі методи психолого-педагогічного аналізу : педагогічне спостереження, діагностичне тестування, аналіз виконання вправ на аудіювання.

Пробне навчання включало такі етапи:

1. Діагностика початкового рівня аудіювання (тестування на розуміння мовлення носіїв мови на слух; визначення типових труднощів: темп мовлення, вимова, неформальна лексика тощо);
2. Формувальний етап (систематичне використання епізодів серіалу *Modern Family* із виконанням різнорівневих вправ на дотекстовому, текстовому та післятекстовому етапах);
3. Підсумкове тестування(діагностичний зріз із метою виявлення динаміки розвитку навичок аудіювання)
- 4.Аналіз результатів (порівняння початкових та фінальних результатів, узагальнення ефективності використання серіалу у навчальному процесі).

В таблиці 2.1 продемонстровано завдання та часовий термін кожного етапу.

Структура пробного навчання для формування іншомовної аудитивної компетентності

Етап пробного навчання	Дата проведення	Кількість занять	Завдання етапу
Діагностичний зріз	09. 04. 2025	1	Встановити початковий рівень аудитивної компетентності учнів
Формувальний етап	11. 04.2025	4	Впровадити вправи, спрямовані на розвиток аудитивних умінь
Підсумкове тестування	30. 04.2025	1	Оцінити динаміку формування АК

Аналіз результатів	02.05. 2025	1	Проаналізувати ефективність застосування комплексу вправ.

У пробному навчанні взяло участь 14 учнів 10 класу. Діагностика проводилась під час уроків англійської мови. Рівень сформованості аудитивної компетентності порівнювались на початковому та фінальному етапах пробного навчання. Під час проведення пробного навчання були поставлені такі завдання:

1. встановити вихідний рівень сформованості аудитивної компетентності старшокласників;
2. виявити типові труднощі учнів під час сприйняття іншомовного мовлення на слух, зокрема пов'язані з темпом, вимовою, інтонацією, розмовною лексикою, акцентами тощо.

Визначення вихідного рівня аудитивної компетентності учнів здійснювалося шляхом діагностичного тесту з аудіювання, складеного на основі аудіотексту "*Sports centres*" (British Council Teens)

Під час виконання завдань констатувального етапу та обробки результатів пробного навчання учні оцінювались за такими критеріями:

1. Розуміння основної ідеї тексту
2. Розуміння деталей тексту

За кожну правильну відповідь учні можуть отримати 4 бали, при допущенні помилки віднімається 1 бал.

Вправи 1- 2 – перевіряють розуміння основної ідеї (максимум 8 балів).

Вправи 3- 5 – перевіряють розуміння деталей (максимум 12 балів).

Під час оцінювання рівня сформованості АК можна дотримуватися такої системи оцінювання :

Високий рівень (17-20 балів) : учень розуміє основну ідею та деталі тривалого мовлення, яке може містити певну кількість незнайомих слів, про

значення яких може здогадатися, встановлює логічні зв'язки між частинами тексту.

Достатній рівень(13-16 балів) : учень розуміє загальний зміст тривалого мовлення, виконує більшість завдань, іноді припускається неточностей, здогадується про окремі незнайомі слова.

Середній рівень (9-12 балів) : учень розуміє лише частину тривалого мовлення, частково виконує завдання, має труднощі із деталями тексту, часто потребує повторного прослуховування.

Початковий рівень (0-8 балів) : учень майже не розуміє змісту, виконує завдання з помилками, не орієнтується в почутому.

Виходячи з цього, максимально учні можуть отримати 20 балів.

Завдання 1.

Тип: рецептивна, некомунікативна

Мета : розвивати загальне розуміння тексту; визначати головну ідею аудіотексту

Інструкція: *Listen to the audio and choose the main idea.*

- A. The sports centre is opening a new café.
- B. Trainers focus only on gym exercises.
- C. The sports centre offers a variety of activities and facilities for all clients.
- D. Swimming classes are cancelled today.

Правильна відповідь: C

Завдання 2.

Тип:рецептивна,некомунікативна

Мета: розвивати загальне розуміння аудіотексту, виділяти основну тему прослуханого матеріалу.

Інструкція: *Listen to the audio and choose the best title.*

- A. Gym Rules and Equipment
 B. Sports Centres
 C. Personal Training Tips
 D. Swimming Pool Safety

Правильна відповідь: B

Завдання 3

Тип: рецептивна, некомунікативна

Мета: розвивати детальне розуміння; визначати послідовність подій і важливі факти тексту.

Інструкція: *Listen to the audio and put the sentences in the correct order according to the events in the text.*

№	Event
	Maya introduces the main rooms and classes.
	Bill explains the personalised training programmes and gym rules.
	Maya shows the café and massage services.
	Bill presents the swimming pool and extra activities.

Правильна послідовність: 1; 3; 2; 4

Завдання 4

Тип: рецептивна, некомунікативна

Мета: розвивати детальне розуміння, встановлювати відповідність фактів у тексті.

Інструкція: *Listen to the text and match the halves. Write the correct letter (A–F) next to each number (1–5). One option is not needed*

1. You don't need to bring a mat for yoga and Pilates classes
2. There is a lifeguard in the swimming pool
3. Trainers help with exercise programmes
4. Sauna and massages are offered at reasonable prices
5. You need trainers in the gym

- A. To guide and support clients
- B. To ensure safety
- C. You need to bring your own towel
- D. For comfort and relaxation
- E. It's required for gym access
- F. Free classes for everyone

Правильна відповідь:

1 – C ; 2 – B ; 3 – A ; 4 – D ; 5 – E

Завдання 5.

Тип: рецептивна, некомунікативна

Мета: розвивати детальне розуміння, перевіряти конкретні факти прослуханого аудіотексту.

Інструкція: *Listen to the text and decide if the following statements are True or False. Write T or F.*

1. The sports centre offers yoga, Pilates, dance, and Zumba classes.
2. You must bring your own mat for yoga classes.
3. Personalised training programmes are available with the trainers.

4. The gym allows outdoor shoes.
5. Swimming classes and water aerobics are sometimes scheduled at specific times.

Правильна відповідь: 1 – T ; 2 – F ; 3 – T ; 4 – F ; 5 – T

Результати розподілу кількості учнів відповідно до рівнів сформованості аудитивних навичок можна побачити в таблиці 2.2.

Рівні сформованості аудитивних навичок в 10 класі до проведення пробного навчання.

Рівень сформованості	Розуміння основної ідеї аудіотексту (кількість учнів)	%	Розуміння деталей аудіотексту (кількість учнів)	%
Високий	3	20 %	2	10 %
Достатній	3	20 %	3	20 %
Середній	4	30 %	4	30 %
Початковий	4	30 %	5	40 %
Усього	14	100 %	14	100 %

Аналізуючи результати, можна зробити висновок, що більшість студентів продемонстрували середній або початковий рівень сформованості аудитивних умінь та навичок. Лише 3 учні (20 %) показали високий рівень розуміння

основної ідеї аудіотексту, тобто змогли вловити головний зміст навіть за наявності незнайомих слів. Така ж кількість учнів має достатній рівень, що свідчить про часткове розуміння прослуханого матеріалу та незначні неточності під час виконання завдань. Водночас 4 учні (30 %) мають середній рівень розуміння основної ідеї, а ще 4 (30 %) — початковий, тобто не завжди здатні встановити логічний зв'язок між подіями чи висновками в тексті.

Що стосується розуміння деталей аудіотексту, лише 2 учні (10 %) досягли високого рівня, 3 учні (20 %) — достатнього, тоді як більшість мають середній або початковий рівень (4 і 5 учнів відповідно). Це свідчить про складність сприйняття дрібних смислових одиниць тексту та про необхідність подальшої цілеспрямованої роботи над розвитком стратегій детального аудіювання.

Дослідження вихідного рівня сформованості аудитивних навичок учнів десятого класу показали наступні результати

Результати діагностувального етапу учнів 10 класу до проведення пробного навчання

№	ПІБ	Розуміння основної ідеї (максимум 8)	Розуміння деталей (максимум 12)	Загальна кількість балів (максимум 20)	Рівень
1	учень 1	8	9	17	високий
2	учень 2	7	8	15	достатній
3	учень 3	6	7	13	достатній
4	учень 4	5	6	11	середній
5	учень 5	4	5	9	середній
6	учень 6	3	4	7	початковий
7	учень 7	8	10	18	високий

8	учень 8	6	6	12	середній
9	учень 9	5	4	9	середній
10	учень 10	4	4	8	початкови й
11	учень 11	7	8	15	середній
12	учень 12	3	4	7	початкови й
13	учень 13	8	9	17	високий
14	учень 14	6	7	13	достатній

Загальний бал класу - 171 бали

Середній бал класу - 12, 2 бали

У першому завданні на загальне розуміння аудіотексту учням пропонувалося прослухати діалог і обрати правильний варіант основної ідеї висловлювання. Завдання вимагало розпізнавання теми розмови та головного конфлікту. Результати показали, що лише 2 учні (10%) виконали завдання без помилок, 4 учні (30%) допустили 1 помилку, тоді як більшість — 8 учнів (60%) — мали 2 або більше неточностей під час вибору правильної відповіді.

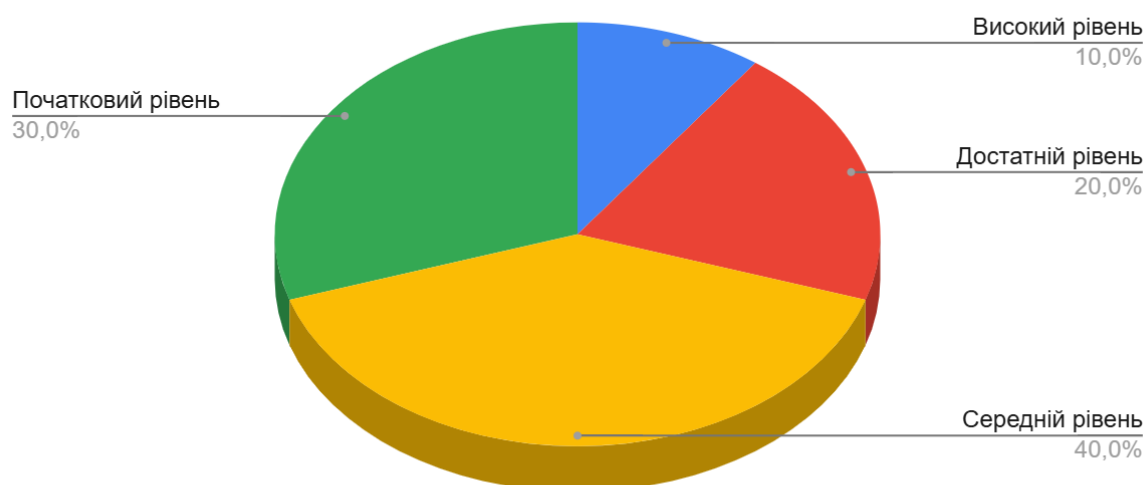
Друге завдання передбачало вибір найдоцільнішої назви до прослуханого тексту. Ця вправа також належала до завдань на визначення основної ідеї висловлювання. Із цим завданням повністю впоралися 3 учні (20%), 4 учні (30%) допустили 1 помилку, а 7 (50%) — дві або більше. Отже, більшість учнів мали труднощі з виокремленням ключової теми аудіоматеріалу, що свідчить про недостатній розвиток умінь глобального аудіювання.

Третє завдання вимагало від учнів відновити логічну послідовність подій у тексті. Його результати показали, що 2 учні (10%) не допустили жодної помилки, 5 учнів (30%) припустилися однієї помилки, 5 учнів (40%) — двох, і 2 учні (20%) зробили три або більше неточностей. Це свідчить про часткове розуміння змісту, але певні труднощі з установленням логічних зв'язків між подіями.

У четвертій вправі учням потрібно було прослухати текст і зіставити дві частини висловлювань. Ця вправа перевіряла рівень детального аудіювання. Результати показали, що 2 учні (10%) впоралися без помилок, 3 (20%) допустили одну, 5 (40%) — дві, а 4 учні (30%) зробили три й більше помилок.

П'ята вправа перевіряла вміння розпізнавати фактичну інформацію в аудіотексті. Учні слухали текст і позначали твердження як “True” або “False”. Лише 2 учні (10%) виконали завдання без помилок, 3 (20%) припустилися однієї помилки, 6 (40%) — двох, і 3 учні (30%) — трьох і більше.

Рівні сформованості аудитивної компетентності учнів

Отже, результати діагностувального етапу показали, що більшість учнів мають середній або початковий рівень сформованості аудитивних умінь. Учні краще справляються із завданнями на розуміння загального змісту, ніж із тими, що вимагають точного сприйняття деталей. Це свідчить про потребу у впровадженні системи вправ, спрямованої на розвиток як глобального, так і детального аудіювання.

2.2. Комплекс вправ для формування аудитивної компетентності старшокласників з використанням англомовних серіалів

Після визначення рівнів сформованості аудитивних навичок і з'ясування основних труднощів, з якими стикаються учні під час сприйняття мовлення на слух, було проведено пробне навчання, спрямоване на формування аудитивної компетентності старшокласників. Метою цього етапу було покращення здатності учнів розуміти як загальний зміст, так і деталі автентичних аудіотекстів різних типів.

Для досягнення поставленої мети було використано комплекс вправ, побудований за трирівневою системою формування аудитивних умінь:

1. **Дотекстовий етап** — підготовка до сприйняття аудіотексту (зняття лексичних і граматичних труднощів, прогнозування змісту)
2. **Текстовий етап** — безпосереднє слухання з виконанням завдань на розуміння основної ідеї, ключових фактів і деталей.
3. **Післятекстовий етап** — перевірка розуміння, обговорення прослуханого, формулювання висновків і узагальнень.

На кожному з етапів використовувалися різні види вправ: на впізнавання ключових слів, визначення головної думки, розуміння детальної інформації після прослуховування, встановлення послідовності подій тощо. Вправи підбиралися з урахуванням рівня підготовленості учнів та принципів автентичності, комунікативності й мотиваційної спрямованості.

З огляду на описані вище положення, такий комплекс вправ буде спрямований на поетапне формування аудитивної компетенції студентів. Комплекс враховує специфіку сприйняття англомовного мовлення та передбачає логічний перехід від підготовчих до практичних завдань. Такий підхід дозволяє послідовно розвивати навички розуміння усного мовлення, формувати критичне мислення і забезпечує високий рівень залучення студентів у навчальний процес.

ЕТАП 1. Дотекстовий (підготовчий) етап

Група вправ №1. Вправи на підготовку до сприйняття відеоматеріалу.

Цілі вправ: активізувати словниковий запас, необхідний для розуміння серії, підготувати студентів до сприйняття основної ідеї та деталей аудіотексту, сприяти прогнозуванню змісту й налаштуванню на тему, розвивати мотивацію до навчання та комунікативну зацікавленість.

Типи вправ: рецептивні, рецептивно-репродуктивні

Види вправ: некомунікативні та частково комунікативні (обговорення прогнозів, відповіді на запитання, асоціативні завдання)

Вправа 1

Мета: активізувати знання про сімейні стосунки та підготовка до теми серії.

Тип: рецептивно-репродуктивна

Вид: комунікативна

Опис : Учитель пропонує учням обговорити тему сімейних стосунків, зосереджуючись на типових проблемах і ситуаціях, які можуть виникнути в родині.

Інструкція : *Work in pairs and discuss typical problems or situations that may occur in a family. Think about the following aspects:*

- ***Problems between spouses,***
- ***Relationships between parents and children,***
- ***Celebrations or other family events.***

Be ready to share your ideas with the class.

Під час обговорення вчитель звертає увагу на правильність використання лексики учнями, чіткість висловлювання та активну участь кожного.

Вправа 2

Мета: активізувати фонові знання учнів , розвинути навички передбачення змісту аудіотексту та підготувати їх до сприйняття серії.

Тип: рецептивно-продуктивна

Вид: частково комунікативна

Опис : Перед переглядом серії вчитель демонструє студентам кілька стоп-кадрів (фотографій) із епізоду *Modern Family: Pilot*.

Інструкція : *Look at the pictures from the episode Modern Family: Pilot and discuss them in pairs. While speaking, you may use this vocabulary :*

relatives, children, siblings, in-laws, relationship, parents, extended family, to support, to support sb, protective, supportive, mature, to get along.

- Who are the people in the pictures? How are they related to each other?
- What do you think they are talking about or doing?
- What kind of relationship do you think they have — friendly, formal, funny, or tense?
- What situation might this episode show — a family meeting, a problem, or a celebration?

Be ready to share your ideas with the class.

Після короткого обговорення учні по черзі діляться своїми ідеями з класом. Вчитель узагальнює відповіді, допомагає учням у висловлюванні, підкреслюючи, що мета полягає не в точності, а в передбаченні змісту майбутнього перегляду.

Вправа 3

Мета: ознайомити студентів із ключовими словами, що зустрічаються в серії, та розвинути навички роботи з контекстом і словником.

Тип: рецептивно-репродуктивна

Вид: частково комунікативна.

Опис : Учитель пропонує учням ознайомитися з таблицею ключових слів із епізоду *Modern Family: Pilot*. Учні зіставляють слова з їх визначеннями, а потім у парах порівнюють відповіді та пояснюють значення незнайомих слів один одному.

Інструкція : *Look at the table with key words from the episode Modern Family: Pilot. Use a dictionary or your own knowledge to match the definitions in the second column with the correct words. Then, work in pairs, compare your answers. Be ready to check your answers together as a class.*

Word	Definition
1. to yell	A. an unexpected event that causes damage or injury

2. to adopt	B. extremely happy or excited
3. thrilled	C. to shout loudly, usually because of anger or excitement
4. to surrogate	D. a home for children whose parents are dead or unable to care for them
5. pregnant	E. to legally take another person's child and raise it as your own
6. to fawn	F. to carry and give birth to a baby for another person or couple
7. an orphanage	G. lacking knowledge or awareness
8. to judge	H. to make someone feel awkward, ashamed, or self-conscious
9. ignorant	I. to form an opinion or conclusion about someone
10.to embarrass	J. to give excessive attention and praise, often to get approval
11.an accident	K. having a baby developing inside the body

Правильний варіант відповіді :

1 – C, 2 – E, 3 – B, 4 – F, 5 – K, 6 – J, 7 – D, 8 – I, 9 – G, 10 – H, 11 – A

Вправа 4.

Мета : активізувати попередній досвід студентів, викликати інтерес до теми епізоду та підготувати до сприйняття ключових ідей відео.

Вид: комунікативна

Тип: продуктивна

Опис : Учитель пропонує учням обговорити тему “modern family”.

Завдання має викликати інтерес до теми епізоду, активізувати попередній досвід студентів і підготувати їх до сприйняття ключових ідей відео.

Інструкція : *Work in small groups. Discuss the following questions about families today:*

- In your opinion, what does the phrase ‘modern family’ mean to you?
- What qualities are important for good relationships within a family?
- What things bring families together?
- What problems do families often face nowadays?

Be ready to share one or two interesting ideas with the whole class.

Вправа 5.

Мета: підготувати учнів до сприйняття автентичного мовлення під час перегляду серії *Modern Family: Pilot* шляхом активізації нової лексики

Тип: рецептивно-продуктивна

Вид: частково комунікативна

Опис : Вчитель записує на дошці в різних місцях такі слова: yell, sweetheart, take out, husband, adopt, grow up, small-minded, high school, agreement, stepdad, handsome, get mad, accident, embarrassed.

Після цього вчитель передає одному із учнів маркер і пропонує обвести два будь-які слова, а потім скласти з ними речення.

Наприклад: The couple decided to adopt a baby from the orphanage.

Після виконання завдання вчитель запрошує іншого учня повторити дію — обрати інші слова та скласти нове речення.

Учитель заохочує учнів вимовляти речення та пояснює лексичне значення слів за потреби.

Інструкція : *Look at the words on the board. Choose any two words and make a sentence with them*

ЕТАП 2. Текстовий етап (під час перегляду серії)

Група вправ №2. Вправи на розвиток умінь розуміння змісту відеоматеріалу на рівні загального та детального розуміння.

Цілі вправ: формувати вміння розуміти основний зміст прослуханого тексту, виділяти ключову інформацію, головну ідею, деталі та логічні зв'язки між подіями; удосконалювати навички сприйняття автентичного мовлення з різними інтонаціями, темпом і акцентами; розвивати увагу, пам'ять і аналітичне мислення під час аудіювання.

Типи вправ: рецептивні, рецептивно-продуктивні

Види вправ: частково комунікативні, комунікативні.

Вправа 6.

Мета: формувати в учнів вміння виділяти основну думку у коротких діалогів у серіалі.

Тип: рецептивна.

Вид: некомунікативна.

Опис: Учням пропонується спершу прочитати завдання та зрозуміти його. Учитель дає учням переглянути сцену з серіалу Modern Family. Pilot. [00:00-01:10]. Після перегляду учні обирають варіант, який найбільше відображає атмосферу сцени.

Інструкція : *Watch the scene carefully. After watching, choose the option that best reflects the atmosphere of the scene.*

Варіанти відповідей

A) chaotic

B) calm

C) tense

D) funny

Правильна відповідь : C - chaotic

Вправа 7.

Мета: формувати в учнів уміння розуміти деталі при перегляді сцени.

Тип: рецептивна

Вид: некомунікативна вправа множинного вибору

Опис : Учитель надає учням завдання та визначає час для його ознайомлення. Учні переглядають уривок сцени, звертаючи увагу на дії та слова персонажів, причини їхніх вчинків і деталі ситуації, після чого обирають правильну відповідь (А, В або С) для кожного запитання.

Інструкція : *Watch the scene again. Pay attention to the characters' actions and words, the reasons for their behavior, and details of the situation. After listening, choose the correct answer (A, B, or C) for each question.*

1. *What is Phil doing when Claire calls him?*

A) Cooking

B) Talking on the phone

C) Reading

2. *Why does Haley say her parents shouldn't yell?*

A) Because she can't hear them

B) Because they can text her

C) Because she's already in the kitchen

3. *What does Claire dislike about Haley's outfit?*

- A) The short skirt
- B) The color
- C) The shoes

4. *Who says Luke got his head stuck?*

- A) Claire
- B) Haley
- C) Alex

5. *What does Claire tell Phil to use to help Luke?*

- A) Cream
- B) Baby oil
- C) Soap

Правильні варіанти відповідей : 1–B, 2–B, 3–A, 4–C, 5–B

Вправа 8

Мета: формувати в учнів уміння відновлювати логічну структуру в діалозі **Опис:** Перед переглядом учитель ознайомлює учнів із завданням. Учні переглядають епізод [01:10–02:26], у якому присутній короткий діалог між персонажами. Після перегляду вони отримують набір реплік у порушеній послідовності та мають відновити логічну структуру діалогу, розташувавши репліки у правильному порядку.

Інструкція: *Arrange the mixed lines in the correct sequence according to the dialogue from the episode.*

- A) Honey, honey...
- B) I'm Josh, Ryan's dad.
- C) You wanna take him out? How about I take you out?
- D) Come on, coach. You've gotta take that kid out!
- E) Hi, I'm Gloria Pritchett, Manny's mother.

F) Bravo, Manny! Kick it, kick it! Don't let him- kick it! Manito!

G) Dammit, Manny.

H) Why don't you worry about your son? He spent the first half with his hand in his pants!

Правильна послідовність : F – G – D – C – A – H – B – E

Вправа 9.

Ціль: формувати в учнів уміння розпізнавати та виправляти смислові помилки у висловлюваннях на основі контексту прослуханого діалогу.

Тип: рецептивно-продуктивна

Вид: умовно-комунікативна

Опис : Учитель надає учням завдання для ознайомлення. Учні переглядають сцену серіалу [02:26-04:04] після чого працюють із коротким текстом, у якому є помилкові твердження. Учні мають знайти помилки та виправити їх, спираючись на зміст почутого, а потім переглянути епізод ще раз для перевірки відповідей.

Інструкція : *Read the task carefully. Watch the episode of the series. Then, read the short text containing several incorrect statements. Find the mistakes and correct them based on what you heard.*

1. Mitchell and Cameron adopted their baby from China.
2. The people on the plane were very friendly and supportive
3. Cameron arrived and said he needed a drink.
4. The old lady thought Mitchell was the baby's father and Cameron's friend.
5. The man understood the situation immediately.

Правильні відповіді :

China → Vietnam

very friendly and supportive → felt uncomfortable and looked away

a drink → snacks

Cameron's friend → Mitchell's husband

immediately → did not understand the situation right away

Вправа 10.

Мета: розвивати вміння учнів розуміти деталі та логіку подій під час перегляду відео; формувати здатність перевіряти правильність власного розуміння змісту шляхом зіставлення фактів з епізоду; удосконалювати навички уважного слухання .

Тип: рецептивна

Вид: некомунікативна

Опис : Учитель пропонує учням ознайомитися з низкою тверджень до епізоду. Учні переглядають сцену серіалу [04:13-06:32] та визначають, чи є твердження правильними (True) чи неправильними (False), а потім перевіряють свої відповіді та обговорюють правильні варіанти.

Інструкція : *Read the statements before watching the episode. Watch the episode and decide whether each statement is True or False.*

1. The general atmosphere of the scene is calm and relaxed.
2. The parents are slightly chaotic and stressed.
3. Luke and Alex argue loudly and can't stay calm.
4. The scene contains comic moments that lighten the tension.
5. The parents seriously plan a real violent punishment.
6. Phil tries to appear modern and "cool."
7. The family handles the situation in a calm, unemotional way.

8. The final mood is a mix of humour and mild joking about discipline.

Правильні відповіді : 1- F; 2- T; 3- T; 4- T; 5- F; 6- T; 7- F; 8- T.

Вправа 11.

Мета: розвивати вміння учнів розуміти загальний зміст автентичного відеоматеріалу, розпізнавати риси характеру персонажів на основі їхньої мови, інтонації та поведінки.

Тип: рецептивно-продуктивна

Вид: умовно-комунікативна

Опис : Учитель просить учнів переглянути таблицю з короткими описами персонажів. Учні переглядають сцену серії [06:34 -07:40]. Після цього вони співвідносять кожен опис із відповідним ім'ям персонажа, використавши кожного персонажа лише один раз. Після виконання вправи організовується обговорення, під час якого учні аргументують свої вибори, пояснюючи, які мовні чи поведінкові ознаки допомогли визначити характер персонажа.

Інструкція : *Match each description with the correct character name — you can use each character only once.*

Name	Description
	A passionate and emotional woman who protects her family and reacts strongly to criticism.
	A calm, older man who prefers logic and tries to avoid drama
	A romantic and dramatic boy who experiences his first love and acts impulsively.
	A sensitive man who often worries about

	how others perceive him and tries to act correctly.

Правильні відповіді: Gloria; Jay; Manny ; Mitchell

Вправа 12.

Мета : формувати в учнів уміння розпізнавати ключові слова та вислови в аудіодіалозі, визначати смислові зв'язки між репліками.

Тип: рецептивна

Вид: некомунікативна

Опис : Перед переглядом учитель звертає увагу учнів на необхідність уважно стежити за мовленням персонажів, інтонацією персонажів.

Після перегляду сцени серії [06:34-07:18] учитель просить учнів узагальнити зміст почутого одним реченням або кількома словами. Після цього учні заповнюють пропуски у поданому тексті відповідними словами або фразами з почутого діалогу. Учитель дозволяє переглянути запис двічі. Після другого перегляду учні звіряють свої відповіді для точного визначення пропущених слів та виразів.

Після виконання завдання учитель разом з учнями перевіряє правильність відповідей, уточнює значення ключових фраз та обговорює, як ці вислови допомагають зрозуміти смислові зв'язки між репліками героїв.

Інструкція : *Watch the episode and listen carefully to the characters' speech and fill the gaps with words or phrases you hear from the episode.*

1. Manny: I'm quitting _____. It is _____.
2. Gloria: No, you're not quitting. You would've stopped the _____ if you weren't staring _____.
3. Manny: She's not a _____ She is a _____.

- Jay: You know, Gloria, that little blow-up with the other mom— why do you have to do things like that ?

4. Gloria: If somebody says something about _____, I'm going to-

- Jay: I don't... I'm just saying you could take it down here a little bit, that's all.

5. Gloria: Oh, yeah, 'cause that's where you _____. But I live up here .

6. Jay: B-but you don't have _____ all the time. Manny, you're with me on this one, right?

7. Manny: I wanna tell Brenda Feldman I _____

8. Gloria: Manny, she's _____.

9. Manny: Oh, it's okay for you to _____?

Правильні варіанти відповідей : 1-soccer; 2- goal, at the little girl; 3-girl,woman; 4 - my family; 5- live down here; 6- to be so emotional; 7- love her; 8-16; 9- to take an older lover.

Вправа 13.

Мета: Розвивати навички аудіювання на рівні розуміння основної ідеї, деталей та загальної атмосфери епізоду.

Тип: Рецептивно-продуктивна.

Опис : Вчитель пропонує учням спершу ознайомитися з набором тверджень про сюжет та персонажів уривку серії. Потім учні переглядають епізод серії [08:08-10:16]. Після перегляду учні повинні знайти помилки у твердженнях і виправити їх відповідно до змісту сцени. Вчитель разом з учнями обговорює відповіді, уточнює ключові деталі, допомагає зрозуміти характери героїв і загальний тон сцени.

Інструкція : *Read the statements about the plot and characters, find the mistakes in the statements and correct them according to the scene you have watched.*

1. Mitchell is calm and relaxed about adopting Lily.
2. Cameron is worried about Lily not sleeping on the plane.
3. Cameron gained a few extra pounds and explains it using science.
4. Mitchell is not concerned about the wall painting in Lily's room.
5. The wall painting depicts Mitchell and Cameron as floating fairies above Lily.
6. Cameron calls Mitchell "Red-headed daddy is angry daddy."
7. Mitchell has already told his family about the adoption before this scene.
8. Cameron invites Mitchell's family over for dinner to discuss the adoption.
9. Mitchell is an avoider and often worries about confrontations with his family.
10. The overall atmosphere of the scene is tense, humorous, and heartwarming, showing care and love for Lily.

Правильні відповіді :

1. Mitchell is **worried** about Lily and the situation.
2. Cameron **worries** but tries to reassure Mitchell.
3. Cameron **gained** a few extra pounds while expecting Lily.
4. Mitchell is **shocked/confused** by the wall painting.
5. Mitchell **has not told** his family yet about the adoption.

6. Cameron **invites** Mitchell's family over for dinner to resolve the situation.
7. Mitchell **worries** about confrontations.
8. The scene is **humorous, warm, and heartwarming**.

Вправа 14.

Мета: Розвивати навички аудіювання на рівні розуміння послідовності подій, розпізнавання інтонації та типових реплік персонажів.

Тип: Рецептивно- продуктивна.

Опис : Учитель пропонує учням переглянути уривок із серіалу [10:20-13:15] Учні спочатку ознайомлюються з п'ятьма реченнями, що відображають ключові моменти діалогу. Потім під час прослуховування вони мають пронумерувати речення у тій послідовності, в якій вони звучать у сцені.

Інструкція : *Read the five key sentences, and number them in the order they appear in the scene.*

№	Moments from the episode
	Phil pretends to act cool in front of Dylan but ends up hurting his back.
	Claire meets Hayley's boyfriend for the first time.
	Phil explains his "cool dad" intimidation technique in a short commentary
	Dylan helps Phil after he falls and carries him to the couch.
	Claire tells Phil to scare Dylan because he's a high school senior.

Правильна відповідь : 1. Claire meets Hayley's boyfriend 2. Claire tells Phil to scare Dylan 3. Phil explains his "cool dad" technique 4. Phil pretends to act cool but hurts his back 5. Dylan helps Phil

Післятекстовий етап. (після перегляду серії)

Група вправ № 3. Вправи для перевірки розуміння рівня засвоєння всього матеріалу.

Цілі вправ: перевірити загальне розуміння змісту аудіотексту; виявити рівень засвоєння основних фактів і деталей; розвивати вміння визначати головну ідею, послідовність подій та логічні зв'язки між ними; формувати навички аудитивної уваги й мовленнєвої здогадки.

Типи вправ: рецептивні, рецептивно-репродуктивні.

Види вправ: некомунікативні, умовно-комунікативні

Вправа 16.

Мета : оцінити загальне розуміння прослуханого матеріалу та вдосконалити вміння студентів критично аналізувати та обирати правильні відомості в тестах із множинним вибором.

Вид : умовно-комунікативна

Тип: рецептивна

Опис : Учитель пропонує спершу глянути на завдання. Після цього учні переглядають серію та вибирають правильну відповідь.

Інструкція : *Read the questions, and choose the correct answers.*

1. What is the main concern of Claire at the beginning of the episode?

- A) Preparing dinner for the family
- B) Making sure the kids get ready and behave properly
- C) Organizing a soccer match

2. How does Phil usually deal with situations at home?

- A) Strictly and seriously
- B) Calmly and without interest
- C) Humorously and trying to be “cool”

3. How does Gloria react during Manny’s soccer match?

- A) She stays calm and supportive
- B) She is very emotional and protective of Manny
- C) She ignores Manny completely

4. What is the key theme introduced with Mitchell and Cameron?

- A) They are planning a surprise party
- B) They are adopting a baby
- C) They are getting married
- D) They are getting divorced.

6. How does Phil behave when Dylan visits the Dunphy household?

- A) He is aggressive and rude
- B) He tries to act cool and intimidating humorously
- C) He ignores Dylan completely

Правильні відповіді : B, C, A, B , A, C.

Вправа 17.

Мета: перевірити розуміння тексту та здатність відтворювати послідовність подій.

Тип: рецептивно-репродуктивна

Вид: умовно-комунікативна

Опис : Вчитель просить учнів уважно переглянути серію. Потім учні переглядають твердження у роздаткових матеріалах і визначають, чи є кожне з них правдивими чи неправдивими на основі серії. Вчитель нагадує звертати увагу на дії персонажів, їхні слова та послідовність подій. Після виконання вправи учні обговорюють свої відповіді в парах або групах за вказівкою вчителя.

Інструкція : *Read the statements and decide whether each one is True or False based on the series .*

1. Claire worries about her children making the same mistakes she did growing up.
2. Manny scores a goal during his soccer match.
3. Mitchell and Cameron adopted Lily from Vietnam.
4. Phil is a very strict father and never jokes with his kids.

5. Luke gets his head stuck in the banister again.
6. Hayley has her first boy over and his name is Dylan.
7. Gloria comes from a rich and big city background.
8. Everyone is completely comfortable with Mitchell and Cameron adopting a baby.

Правильні відповіді : T, F, T, F, T, T, F, F.

Вправа 18.

Мета: перевірити розуміння студентами основних подій серії та сформувати вміння логічно відтворювати послідовність подій.

Вид: рецептивно-репродуктивна.

Тип: умовно-комунікативна.

Опис: Вчитель просить учнів розташувати події у правильній послідовності у таблицю відповідно до сюжету епізоду. Учні спочатку ознайомлюються з пунктами, а потім упорядковують їх за хронологією.

Інструкція : *Put the events from the episode in the correct order according to the story.*

- A. Cameron and Mitchell introduce Lily to the family.
- B. Jay attends Manny's soccer game and hears about Gloria's ex-husband.
- C. Phil hurts his back while trying to impress Hayley's boyfriend Dylan.
- D. Claire and Phil have breakfast and talk about parenting and their children.

E. Manny writes a poem to express his feelings.

F. Mitchell worries about introducing his new baby to his father.

G. Gloria comforts Manny after his game.

№	1	2	3	4	5	6	7
Letter							

Правильні відповіді : 1-D, 2-C, 3-F, 4-A, 5-B, 6-E, 7-G.

Вправа 19.

Мета: перевірити розуміння учнями змісту та здатність зіставляти персонажів із їхніми діями; розвивати навички уваги та логічного мислення.

Вид: рецептивно-репродуктивна

Тип: умовно-комунікативна

Опис : Учитель пропонує учням переглянути спершу завдання. Після цього учні мають зіставити персонажів з їхніми діями у серії та написати імена навпроти відповідних подій.

Інструкція : *Match the characters with their actions in the episode. Write the names of the characters next to the correct events.*

Characters : *Claire, Phil, Manny, Gloria, Mitchell, Cameron*

_____ prepares breakfast and checks on the kids;

_____ writes a poem for Brenda;

_____ has an accident while trying to impress Dylan;

_____ helps introduce Lily to the family;

_____ worries about introducing Lily to his grandfather;

_____ comforts Manny after the game;

Правильні відповіді : Claire → prepares breakfast and checks on the kids

Manny → writes a poem for Brenda

Phil → has an accident while trying to impress Dylan

Cameron → helps introduce Lily to the family

Mitchell → worries about introducing Lily to his grandfather

Gloria → comforts Manny after the game

Вправа 20.

Мета: перевірити розуміння учнями основного змісту серії, уміння розрізняти правильну та хибну інформацію, зосереджуватися на деталях і логіці подій.

Вид: рецептивна

Тип: умовно-комунікативна вправа на перевірку розуміння змісту.

Опис : Учитель просить учнів прочитати твердження про події серії . Після цього учні мають підкреслити правильну частину речення в кожному пункті.

Інструкція : *Read the sentences about the episode. . In each sentence, underline the correct part.*

1. Mitchell and Cameron went to *Vietnam / Japan / China* to adopt a baby.
2. Jay is Manny's *father / stepfather / granddad*
3. Claire is worried because her daughter is *dating / lying to her / skipping school*.
4. Gloria is *angry / proud / embarrassed* when Manny writes a poem for another woman.
5. Phil tries to act *strict / funny / cool* with his daughter's boyfriend.
6. The family gathers for *breakfast / for dinner / lunch* at Mitchell and Cameron's house.

Правильні відповіді : Vietnam, stepfather, dating, angry, cool,for dinner.

Вправа 21.

Мета: перевірити розуміння лексики, вміння підбирати слова за контекстом та закріпити словниковий запас за серією.

Вид : рецептивно- продуктивна

Тип : умовно-комунікативна

Опис : Вчитель пропонує учням прочитати речення та вибрати правильне слово зі списку, щоб заповнити пропуски. Учні повинні звернути увагу на контекст речення та значення слів у списку.

Інструкція : *Read the sentences and choose the correct word from the list to complete each sentence. Pay attention to the context and the meaning of the words.*

1. Mitchell and Cameron decided to _____ a baby from Vietnam.
2. Hayley felt _____ when her parents teased her about Dylan.
3. Gloria shouted at the referee because she thought the other team should get a _____.
4. Phil had an _____ while trying to impress Dylan.
5. Phil _____ on the baby oil while showing off his cool moves.
6. People at the airplane were eating _____ while fawning over Lily.
7. Claire was _____ when she found out about Dylan visiting Hayley.

Word bank : *embarrassed, adopt, accident, penalty, slip, surprised, cream puffs,*

Правильні відповіді : adopt, embarrassed, penalty, accident, slip, cream puffs, surprised.

Вправа 22.

Мета: перевірити, наскільки учні засвоїли лексику, що описує емоції та риси характеру персонажів;

Опис : Учитель пропонує учням пригадати персонажів серії *Modern Family: Pilot* і описати їхню поведінку у різних сценах використовуючи різні прикметники для опису характеру та емоцій.

Інструкція : *Write the adjectives describing emotions and personality traits with the characters from the episode **Modern Family: Pilot**.*

Вид: продуктивна

Тип: умовно- комунікативна

1. Jay thinks he is too _____ to be a typical grandpa.
2. Claire wants to keep her family _____ and organized.
3. Phil tries to be a _____ and funny dad.
4. Gloria gets _____ when someone insults her family.
5. Manny is very _____ for his age — he talks like an adult.
6. Cameron feels _____ when he shows Lily to the family.

Можливі відповіді : proud, strict, cool, protective, mature, emotional.

Вправа 23.

Мета : розвивати навички усного мовлення та вміння діяти у комунікативних ситуаціях через рольові ігри на основі серіалу.

Вид : рецептивно- продуктивна

Тип : комунікативна

Опис : Учитель пропонує учням розіграти епізод з серіалу та надає приклад ситуацій з наданою лексикою, яку вони можуть використати під час рольової гри.

a) Mitchell and Cameron plan a trip to Vietnam and discuss their expectations and worries. (*to book our flights ; language barrier; to adopt a baby; local food; documents for adoption;interview*)

b) Gloria and Jay argue about Manny's unwillingness to play soccer.(*to join the game; to kick the ball; experience, embarrassed; just try it; avoid sports*)

c) Haley introduces her new boyfriend to the family. (*nice to meet you; to date sb; to have interests/ hobbies; nice person; get along; favorite; to do for a living*)

Учні розігрують сцени з епізоду серіалу, виконуючи ролі його персонажів. Клас ділиться на групи, або пари , де кожен отримує свою сцену або ситуацію. Під час гри учні мають говорити англійською, діяти відповідно до характеру персонажів і взаємодіяти один з одним.

Інструкція : *Imagine that you are your assigned character. Work in your group or pair and act out the scene from the episode. Speak in full sentences and try to behave like your character.*

Вправа 24.

Мета : розвивати навички розуміння змісту автентичного відеоматеріалу та формувати вміння логічно й повно відтворювати інформацію.

Вид : рецептивно-продуктивна

Тип: комунікативна.

Опис : Вчитель просить учнів працювати колективно – всім класом. Учні читають запитання та відповідають по черзі, один за одним. Під час виконання вправи учні аналізують дії персонажів, обговорюють сімейні стосунки та формують логічне та повне відтворення інформації.

Інструкція : *Answer the following questions one by one , using information from the episode .*

1. What is the main theme of the episode?
2. Why do Mitchell and Cameron go to Vietnam?
3. What lesson does Phil try to teach his children?
4. Why does Claire get angry with Phil?
5. How does Gloria show her love and care for Manny?
6. What makes Manny different from other boys his age?
7. What things do bring all the families together?

Вправа 25.

Мета : Розвивати уміння учнів висловлювати власні думки, обговорювати побачене, аргументувати відповіді та формувати навички усного мовлення на основі переглянутого відеоматеріалу.

Вид: Рецептивно-продуктивна

Тип: Комунікативна.

Опис : Учитель пропонує учням обговорити зміст серії *Modern Family: Pilot* після перегляду. Учні висловлюють власні думки, аргументувати відповіді, реагують на висловлення однокласників і формують узагальнення на основі побаченого.

Інструкція : *Discuss the episode Modern Family: Pilot in small groups.*

Answer the following questions:

1. What is the main idea of this serial ?
2. Which family / character do you find the most interesting? Why?
3. What are some problems or misunderstandings shown in the episode?
4. How do the characters show love and support for each other?
5. What surprised you the most in the episode?
6. What message about family life do you think the episode gives?

2.3. Аналіз результатів пробного навчання

**Рівні сформованості аудитивних навичок учнів після проведення
пробного навчання**

Рівень сформованості	Розуміння основної ідеї аудіотексту	%	Розуміння деталей аудіотексту	%
Високий	5	40	4	30
Достатній	5	40	5	40
Середній	3	20	3	20
Початковий	1	10	2	10
Усього учнів	14	100	14	100

Аналізуючи результати, можна зробити висновок, що рівень сформованості аудитивних умінь учнів 10 класу після проведення пробного навчання трохи підвищився.

Порівняно з результатами констатувального етапу, кількість учнів із високим рівнем розуміння основної ідеї аудіотексту збільшилася з 3 до 5 осіб (із 20% до 40%). Така ж позитивна динаміка спостерігається і щодо учнів із достатнім рівнем — їх кількість зросла з 4 до 5 (з 30% до 40%). Водночас зменшилася кількість учнів із середнім рівнем (з 30% до 20%) та початковим рівнем (із 20% до 10%).

Щодо розуміння деталей аудіотексту, 4 учні (30%) досягли високого рівня, 5 (40%) — достатнього, тоді як кількість учнів із середнім і початковим рівнями зменшилася до 3 (20%) і 2 (10%) відповідно. Це свідчить про покращення навичок детального аудіювання, тобто здатності сприймати дрібні смислові одиниці, логічні зв'язки.

Результати діагностувального зрізу після проведення пробного навчання учнів 10 класу.

№	ПІБ учня	Розуміння основної ідеї (8 балів максимум)	Розуміння деталей (12 балів максимум)	Загальна кількість балів	Рівень
1	учень 1	8	10	18	високий
2	учень 2	7	8	15	достатній
3	учень 3	8	9	17	високий
4	учень 4	6	7	13	достатній
5	учень 5	5	6	11	середній
6	учень 6	6	7	13	достатній
7	учень 7	8	10	18	високий
8	учень 8	7	8	15	достатній
9	учень 9	6	7	13	достатній

10	учень 10	5	6	11	середній
11	учень 11	7	8	15	достатній
12	учень 12	5	6	11	середній
13	учень 13	8	10	18	високий
14	учень 14	6	9	14	достатній

Загальна кількість балів учнів – 202

Середній бал учнів – 14, 4 бали

Отже, загальний середній бал класу зріс із 12,2 до 14,4, що підтверджує ефективність запропонованої системи вправ, спрямованої на вдосконалення аудитивних умінь. Учні продемонстрували кращі результати у визначенні головної ідеї та розпізнаванні деталей аудіотексту, що свідчить про підвищення рівня їхньої аудитивної компетентності. Отримані результати засвідчують доцільність застосування комплексу вправ, розроблених відповідно до трьох етапів роботи з аудіотекстом — дотекстового, текстового та післятекстового рівнів.

Висновки до 2 розділу.

У другому розділі дипломної роботи було представлено методику формування аудитивної компетентності учнів старших класів на матеріалі серіалу “ *Modern Family* ” . Розроблений комплекс вправ передбачав поетапну роботу з серією, що включала передтекстовий, текстовий і післятекстовий етапи. На передтекстовому етапі метою було подолання мовних і смислових труднощів, які могли виникнути під час перегляду, активізація попереднього досвіду учнів і зацікавлення їх у змісті серіалу.

Текстовий етап був спрямований на розвиток уміння розуміти основну ідею та деталі епізодів серіалу , тобто на формування активного слухання, уваги

та здатності осмислювати інформацію в реальному темпі мовлення. Післятекстовий етап передбачав перевірку розуміння переглянутого матеріалу, узагальнення отриманої інформації і висловлювати власне ставлення до побаченого. Практична перевірка ефективності запропонованої методики здійснювалася під час пробного навчання, яке включало вихідний зріз, проведення навчання, підсумковий зріз аудитивних умінь і аналіз результатів. Аналіз експериментальних даних засвідчив підвищення рівня сформованості аудитивних умінь учнів: кількість учнів із високим та достатнім рівнями зросла, тоді як із середнім і початковим — зменшилася, що підтверджує ефективність розробленої методики навчання з використанням англomовних серіалів.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У результаті дослідження було теоретично обґрунтовано, практично розроблено та перевірено методику формування аудитивної компетентності учнів старших класів із використанням англomовного серіалу “*Modern Family*”.

Було проведено аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури, який дав змогу з’ясувати сутність поняття аудіювання як активного, цілеспрямованого процесу сприймання, розуміння та інтерпретації усного мовлення. Виявлено, що аудіювання є складним та базовим видом мовленнєвої діяльності та створює основу іншомовної компетентності.

Встановлено, що АК охоплює різноманітні компоненти, такі як комунікативні, когнітивні і соціокультурні, які формуються через спеціально

розроблену систему вправ. Її розвиток залежить від рівня сформованості слухової пам'яті, мотивації, уваги, лексико-граматичних навичок учнів.

Використання англомовних серіалів у процесі вивчення англійської мови виявилось ефективним засобом формування АК, оскільки надає доступ до автентичного середовища, сприяє міжкультурній обізнаності та підвищує інтерес учнів до предмету. Серіали дозволяють учням чути різноманітні акценти, інтонації, мовні ситуації, що наближає їх до реальних умов спілкування.

У рамках проведеного дослідження було розроблено методику, що включає поетапну роботу з відеоматеріалом (дотекстовий, текстовий та післятекстовий етапи), а також було створено комплекс вправ який забезпечує послідовне формування навичок та умінь аудіювання, розвиток здатності сприймати автентичне мовлення, виділяти основну та детальну інформацію.

На дотекстовому етапі відбулося зняття лексичних труднощів та використання фонових знань та прогнозування змісту серії, що допомогло підготувати учнів до сприймання автентичного матеріалу.

На текстовому етапі відбувалось безпосередньо перегляд серії із виконанням рецептивних завдань - true/false, multiple choice, filling the gaps, sequencing the events, що сприяло розвитку концентрації на ключовій інформації.

У рамках проведеного дослідження було створено комплекс вправ

На післятекстовому етапі здійснювалась перевірка розуміння всієї серії, а також розвиток не тільки рецептивних, а й продуктивних умінь, де учні відповідали на запитання та висловлювали власне ставлення до серіалу.

Результати експериментального навчання підтвердили ефективність запропонованої методики : після впровадженої системи вправ рівень аудитивної компетентності учнів збільшився на 18%, що показує позитивні зміни та практичну доцільність проведеного дослідження.

Таким чином, результати дослідження підтвердили ефективність використання англомовних серіалів як засобу формування аудитивної компетентності старшокласників.

Перспективи подальших досліджень можуть бути спрямовані в інтерпретації серіалів з іншими видами мовленнєвої діяльності – говорінням, читанням, письмом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апалат Г. П., Максимова О. П. *Ефективність використання відеоматеріалів на уроці англійської мови в старшій школі.* – Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». 2019. № 6(74). с. 154-157. Режим доступу: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/2477>
2. Баланаєва О., Терлецька Л., Рудоман О. Актуальні методи навчання іноземних мов в епоху глобалізації // *Інноваційна педагогіка*

2022 Вип. 51 Ч. 1 с. 46-53 DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/51.1.9>

3. Барчі Б. В., Попп Д. В. Психологічні особливості навчання аудіювання іноземною мовою // *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених*. – Мукачево: МДУ, 2024. – с. 21.

4. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

5. Білик О. О. Роль навчальних інтернет-ресурсів у формуванні англомовної компетентності в аудіюванні студентів технічних ЗВО // *Педагогічні науки* 2018 Вип. 1 с. 118 <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/708583.pdf>

6. Буренко В. М. *Навчання аудіювання*. [Електронний ресурс]. – *Іноземні мови в школах України*. 2014. С. 2-6. Режим доступу: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3444>

7. Войтенко Р. Формування компетентності в аудіюванні на початковому етапі навчання іноземної мови. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2013/visnuk_17.pdf (дата звернення 14.05 .2025)

8. Голотюк О. В. Особливості аудіювання у ВНЗ // *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки* 2013 Вип. 64 с. 220-225 Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2013_64_47.

9. Дячук Н. М. *Психолінгвістичні особливості формування аудитивних умінь старшокласників* / Н. М. Дячук. – *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2019. Вип. 2. С. 52-56. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuped_2019_2_11

10. Златовласова О. В., Кривда Л. «Розвиток аудіальних навичок студентів вищих навчальних закладів шляхом перегляду серіалів» // *Молодий учений* 2024 Вип. 4(128) с. 57-59 DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-4-128-35>
11. Зозуля, І. Е., Стадній, А. С., & Слободянюк, А. А. (2022). *Аудіовізуальні засоби навчання в процесі формування іншомовної комунікативної компетентності* [Електронний ресурс]. Вінницький національний технічний університет. <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/35734>
12. Карпюк О. *Англійська мова: підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів*. Київ : Освіта, 2018. 288 с.
13. Косович О. Критерії відбору навчальних матеріалів у навчанні аудіювання на старшому етапі загальноосвітньої середньої школи // *Педагогічний дискурс*. – Вип. 30. – 2021. – С. 50–55. – DOI: <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2021.30.06>
14. Кузнєцова, А., & Амірханова, М. (2021). Вивчення іноземної мови за допомогою серіалів і телевізійних шоу. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 44(2), 155–160. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-2-31>
15. Кучма Н., Задорожна О. *Англійська мова: підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів*. Київ : Освіта, 2019. 320 с.
16. Лелека Т. О. (2021). *The role of listening in teaching different speech activities*. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, 2021, 199, 135-139. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/publication/3250779>
17. Ліпатова М. В. (2019). *Навчання аудіювання іноземних студентів на заняттях з мови*. Наукові записки : збірник наукових праць, 2019, Вип. 25, с. 49-53. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/10748>
18. Липчанко-Ковальчук О.В., Тупиця Р.В. *Особливості навчання аудіювання на уроках англійської мови*. Інноваційна педагогіка, 2022,

53(1), 13-20. DOI: 10.32782/2663-6085/2022/53.1.13.

URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/53/part_1/13.pdf

19. Мазниченко В. М. Особливості навчання аудіювання. // Вісник Національного університету оборони України. 2013. Вип. 2. – с. 89–94. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnaou_2013_2_19

20. Морська Л. І. *Англійська мова: підручник для 10 класу (профільний рівень)*. Київ : Освіта, 2018. 256 с

21. Мудрик О. В. Особливості використання інформаційних відео-технологій під час вивчення іноземної мови // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі* 2022 Вип. 80 Ч. 2 с. 87-91 DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.80.2.16>

22. Ніколаєва С. Ю. *Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах* : підручник. – 2-ге вид., випр. і перероб. – Київ : Ленвіт, 2002. – 328 с.

23. Панова Л. С., Андрійко І. Ф. *Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах*. Київ: Академія, 2010. 327 с.

24. Підготовка шкільного вчителя нового покоління: теоретичні та практичні аспекти: монографія / за заг. редакцією Т.В.Глазунової. Вінниця: ВДПУ, 2020. 151 с.

25. Пшеняннікова Н. О. Використання відеофільмів на уроках англійської мови // *Науковий вісник Донбасу* 2012 № 1 Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_1_13

26. Рибалка, Н. В. Дидактика роботи з відеоматеріалами у процесі вивчення німецької мови // Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2021. Вип. 1(21). с. 236–241. DOI: 10.32342/2522-4115-2021-1-21-27.

27. Рибалко О. Є. Аудіювання як метод підвищення рівня англійської мови у старших класах // *Нова українська школа: теорія і практика* – 2018. – Вип. 6 (2018), с. 91. – Режим доступу: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/6/18.pdf>

28. Соболев Д. *Сутність та проблематика визначення понять «компетенція» та «компетентність»* // *Матеріали науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Інноваційна педагогіка XXI століття: нові компетентності викладача закладу вищої освіти»*: збірник тез. – Вінниця: ВДПУ, 2024. – С.108-110. – Режим доступу:<https://dspace.vspu.edu.ua/items/2210c6ca-b055-441b-a91a-eae5bce6d8f7>

29. Солодюк Н. В. (n.d.). *Формування навичок аудіювання іноземних студентів на заняттях з мови у вищому навчальному закладі* : стаття. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://repo.dma.dp.ua/1507/1/Розвиток%20аудіювання.pdf> (дата звернення: 13.09.2025).

30. Стеценко Н. М., Стеценко Д. В. Використання сучасних англomовних серіалів у навчанні студентів іноземної мови // *Педагогічний альманах* 2020 Вип. 45 с. 150-157 Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2020_45_22

31. Сущенко, А. (2019). Можливості використання відеоматеріалів TED Talks у процесі викладання англійської мови у вищій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*, 66-2, 16-25.<https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.66-2.4>

32. Удосконалення навичок слухання / Stud.com.ua. – Режим доступу:https://www.stud.com.ua/159661/ritorika/udoskonalennya_navichok_sluhannya#559. – Дата звернення: 14.04.2025.

33. Холод І. В. *Методика викладання англійської мови* : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань : Візаві, 2018. 165 с.

34. Шимків І. В. *Аудіювання як вид іношомовної мовленнєвої діяльності*. – [Електронний ресурс]. – *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*.

Серія: Педагогіка, № 2 (2015), с. 85-90. Режим доступу: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/pedagogy/article/view/1187>

35. Щокіна Т. М. Аудіювання як один із видів мовленнєвої діяльності на заняттях з іноземної мови : стаття. – Молодь і ринок, № 5 (112), 2014. – С. 79-82. <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/6980>

36. 5 Principles for Teaching Listening. [Electronic resource]. Lateral Communications, 2012. <https://latcomm.com/5-principles-for-teaching-listening/> (дата звернення 14.04.2025)

37. Adi, M., Nasrullah, N., & Rosalina, E. (2021). *Investigating EFL students' listening comprehension: Problems and causes*. ELite Journal: International Journal of Education, Language and Literature, 2(1), 12–25. <https://doi.org/10.26740/elitejournal.v2n1.p12-25>

38. Ahmed R. *Five essential listening skills for English learners* : [Електронний ресурс]. – British Council, *Voices Magazine*, 18 2015. – Режим доступу: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/five-essential-listening-skills-english-learners> (дата звернення: 14.04 .2025)

39. Blasco P. G., Moreto G., Blasco M. G., Levites M. R., Janaudis M. *Education through Movies: Improving teaching skills and fostering reflection among students and teachers*. *Journal for Learning through the Arts*, Vol. 11, No. 1, 2015. – DOI: <https://doi.org/10.21977/D911122357>

40. Boukaala N., Bourouma N. *The Use of Authentic Listening Materials as a Source of Motivation* : master's thesis. – [Електронний ресурс]. – Mila University, 2021. – Режим доступу: <http://dspace.centre-univ-mila.dz/jspui/handle/123456789/1463>

41. British Council. (n.d.). *The power and importance of listening*. TeachingEnglish. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowning-subject/magazine/power-and-importance-listening> (дата звернення: 13.09.2025).

42. Champoux J. E. *Film as a Teaching Resource* : article. – [Электронный ресурс]. – *Journal of Management Inquiry*, 8(2), 206–217, 1999. – Режим доступа: <https://doi.org/10.1177/105649269982016>
43. Djabborova, F. O. *Ways of developing listening skills of English learners in ESL and EFL classroom*. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, Vol. 8, No. 10 (Part II), 2020, pp. 212–219. – URL: <https://www.idpublications.org/wp-content/uploads/2020/10/Full-Paper-WAYS-OF-DEVELOPING-LISTENING-SKILLS-OF-ENGLISH-LEARNERS-IN-ESL-AND-EFL.pdf>
44. Ghaderpanahi, L. (2012). *Using Authentic Aural Materials to Develop Listening Comprehension in the EFL Classroom*. *English Language Teaching*, 5(6), 146–153. <https://doi.org/10.5539/elt.v5n6p146>
45. Gultom Q. Z., Utari P., Rahmawati W. T. *The Importance and Difficulties of Listening Skill: A Description*. *Excellence: Journal of English and English Education*, Vol. 3, No. 1, 2023, pp. 1–12. DOI: <https://doi.org/10.47662/ejee.v3i1.584>
46. *Hear or listen (to)?* – *Cambridge Dictionary Online*. – Режим доступа: <https://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/hear-or-listen-to>. – Дата звернення: 14.03.2025.
47. Harmer J. *How to Teach English* : book. 288 p. London : Longman (Pearson Education), 2007.
48. King J. *Using DVD feature films in the EFL classroom*. // *Computer Assisted Language Learning* Vol. 15 No. 5 2002 pp. 509–523 DOI: <https://doi.org/10.1076/call.15.5.509.13468>
49. Коптыуг N. *Listening and hearing*. – British Council. – Режим доступа: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/planning-lessons-and-courses/magazine/listening-and-hearing>. – Дата звернення: 13.03 .2025.

50. Lisnychenko A., Glazunova T., Dovhaliuk T., Kuzmina S., Podosynnikova H. *Facebook Movie-Based Discussions: Bringing Down Intercultural Barriers in English Language Education*. – Arab World English Journal, Vol. 13, No 3, 429–444, 2022. <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol13no3.28>
51. Mallinger M., Rossy G. *Film as a Lens for Teaching Culture: Balancing Concepts, Ambiguity, and Paradox*. *Journal of Management Education* 2003 Vol. 27 No. 5 pp. 608–624. – DOI: [10.1177/1052562903252642](https://doi.org/10.1177/1052562903252642)
52. Morley J. „Aural comprehension instruction: Principles and practices“. In *Teaching English as a Second or Foreign Language* (3rd ed.). Boston : Heinle & Heinle, 2001, pp. 69-85
53. Riddell D. *Teach English as a Foreign Language*. 288 p. London : John Murray Press, 2014.
54. Richards J. C. *Teaching Listening and Speaking: From Theory to Practice* : [Electronic resource]. – RELC Portfolio Series, Singapore : SEAMEO Regional Language Centre, 2009. 52 p. – Режим доступу: [https://www.researchgate.net/publication/255634567 Teaching Listening and Speaking From Theory to Practice](https://www.researchgate.net/publication/255634567_Teaching_Listening_and_Speaking_From_Theory_to_Practice)
55. Šafran J. Advancing Listening Comprehension Through Movies // *Procedia – Social and Behavioral Sciences* Vol. 191 2015 s. 169-173 DOI: [10.1016/j.sbspro.2015.04.513](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.513)
56. Proceedings of the 1997 Korea TESOL Conference, October 3–5, 1997, Kyoungju, South Korea. *Technology in Education: Communicating Beyond Traditional Networks*. Korea TESOL, 1997. 239 c. [online]. URL: https://koreatesol.org/sites/default/files/pdf_publications/KOTESOL-Proceeds1997web.pdf
57. Tran T. T. Q. *Using YouTube Video Clips of Different Themes to Enhance Students' Listening Skill in an EMI Class* // *Scope: Journal of English*

Language Teaching. – Vol. 6, No. 2, 2022. – pp. 106-114. – DOI: <https://doi.org/10.30998/scope.v6i2.11351>

58. Vandergrift, L. Listening: theory and practice in modern foreign language competence : [Електронний ресурс]. – LLAS Centre for Languages, Linguistics and Area Studies, 2006. – Режим доступу: <http://web-archive.southampton.ac.uk/www.llas.ac.uk/resources/gpg/67.html> (дата звернення: 14.05.2025).

59. Wang L., Fan J. *Listening difficulties of low-proficiency EFL learners: A comparison of teacher and learner perspectives*. 2015. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/283758709_Listening_difficulties_of_low-proficiency_EFL_learners_A_comparison_of_teacher_and_learner_perspectives

60. Wilson J. J. *How to Teach Listening*. 192 p. – Harlow : Pearson Education, 2008.

ДОДАТКИ

Додаток А.....	81
Додаток Б.....	82
Додаток В.....	83

Додаток А

Автентичні аудіоматеріали British Council

“Sports Centres”. Level B1.

URL: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/skills/listening/b1-listening/sports-centres>

Додаток Б

Автентичні матеріали для аудіювання (серіал)

Серіал : *Modern family*, сезон 1, серія 1 “Pilot”

URL : <https://himovies.sx/watch-tv/modern-family-39507.4858219>

Додаток В

Візуальні матеріали для дотекстового етапу аудіювання.

Modern Family, сезон 1, серія 1.

Використано стоп кадри.

Посилання : https://www.imdb.com/title/tt1444504/?ref_=mv_close

